

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Bespoediging der rechtspleging en vermindering der gerechtskosten.

Het wetsvoorstel Charpentier.

Verslag uitgebracht door Mr P. M. BOLAND, advocaat te Verviers, op de algemene vergadering van het Verbond der Belgische Advocaten in het Gerechtshof te Mechelen op 15 Maart 1952.

Het wetsvoorstel ingediend op 5 December 1950 door de Heer Volksvertegenwoordiger Charpentier, wetsvoorstel dat vooral betrekking heeft tot de strafvordering, heeft ten doel verschillende wijzigingen in te voeren die onder elkaar geen logisch verband hebben. Zoals de verslaggever het uitdrukt bestaat er tussen de voorgestelde wijzigingen geen andere samenhang dan « het belang dat zij bieden voor de vereenvoudiging en de betere werking van het strafrecht. Het is wenselijk, verklaart de verslaggever, dat in afwachting van een reeds zo lang verwachte en steeds uitgestelde algemene herziening van het wetboek van strafvordering onmiddellijk reeds in onze strafrechtelijke instellingen enkele eenvoudige wijzigingen in te voeren die, al hebben ze slechts een bescheiden draagwijdte, toch van onbetwistbaar nut zullen zijn. »

Alvorens het onderzoek van dit wetsvoorstel aan te vangen weze het mij geoorloofd de Heer Raadsheer Verougstraete, raadsheer bij het Hof van Beroep te Gent, mijn bijzondere dank te betuigen.

Ik dank hem omdat hij met de grootste welwilendheid te mijner beschikking heeft gesteld de laatste wijzigingen die de indieners van het wetsvoorstel zullen voorleggen aan de commissie van Justitie der Kamer.

Met alle eerbied die ik hem verschuldigd ben moge ik hem hier de gevoelens van erkentelijkheid uitdrukken die ons te zijnen opzichte moeten bezielen, daar hij een van de bijzonderste, zoniet de bijzonderste auteur is van het wetsvoorstel.

Mijn verslag zal hoofdzakelijk handelen over de teksten die in aanmerking komen voor de amendementen en ik zal deze teksten vergelijken met de primitieve teksten.

Het weze mij ook geoorloofd de artikelen van het voorstel niet te bespreken in de orde die hun in de tekst is aangewezen geworden.

Ten einde de uiteenzetting te vergemakkelijken en meer klaarheid te scheppen zal ik dan ook het hieronderstaande plan volgen :

Hoofdstuk 1 : Bepalingen betreffende de strafvordering.

Afdeling 1 : Wijzigingen voorgesteld aan de artikelen betreffende de verschijning van de partijen voor de verschillende strafgerechten.

Afdeling 2 : Wijzigingen betreffende de eed af te leggen door de expert en betreffende de onregelmatigheden van deze eed, die thans een voorziening in verbreking toelaten.

Afdeling 3 : Wijzigingen betreffende het recht te oordelen over de verzachtende omstandigheden.

Afdeling 4 : Artikelen betreffende de mededeling van zekere vonnissen en arresten.

Hoofdstuk 2 : Bepalingen betreffende het strafrecht.

Afdeling 1 : Toekenning van ambtswege door de rechter aan de persoon die schade geleden heeft van de som geld, welke voortkomt van de verkoop van het voorwerp van het misdrijf.

Afdeling 2 : Wijziging aan de regelen der voorwaardelijke veroordeling.

* * *

Bepalingen betreffende de strafvordering

Het doel van de wijzigingen die voorgesteld zijn geworden en die wij thans gaan onderzoeken in de drie eerste afdelingen van deze uiteenzetting bestaat er in de rechtspleging te bespoedigen, zekere kosten te verminderen, en zekere voorzieningen in verbreking uit te schakelen.

* * *

Afdeling 1 : Wijzigingen voorgesteld aan de artikelen betreffende de verschijning der partijen voor de strafgerechten.

Het zijn de artikelen 152 en 185 van het Wetboek van Strafvordering die de verschijning der partijen regelen voor de rechtbank van politie en de correctionele rechtbank.

A. Voor de rechtbank van politie (art. 152).

Wat zegt de tegenwoordige tekst: «de gedaagde verschijnt in eigen persoon of in de persoon van een bijzonder gemachtigde.»

Laten wij even de interpretatie in herinnering brengen die aan dit artikel gegeven wordt door de rechtspraak en de rechtsleer.

Volgens de plaats welke dit artikel inneemt in het Wetboek heeft deze tekst enkel als voorwerp het regelen der verschijning van de partijen vóór de rechtbank van politie.

Volgens de algemeen geldende mening is het artikel 152 zowel toepasselijk op de betichte als op de burgerlijke partij en op de burgerlijk verantwoordelijke partij. Al deze personen mogen dus voor de rechtbank van politie verschijnen «in de persoon van een bijzonder gemachtigde» (1).

Deze mogelijkheid bestaat ook in beroep. De partijen kunnen zich dus altijd doen vertegenwoordigen door een advocaat drager van een bijzondere volmacht voor de correctionele rechtbank zetelende in graad van beroep. Zelfs wanneer de toepasselijke straf gevangenisstraf behelst, mag de betichte in graad van beroep zich doen vertegenwoordigen door zijn advocaat drager van een volmacht (2).

Er doen zich nochtans meningsverschillen voor betreffende de termen «bijzonder gemachtigde».

Meerdere beslissingen vereisen dat er een geschreven mandaat zou voorgebracht worden (3). Volgens deze beslissingen impliceert de uitdrukking «bijzonder gemachtigde» dat deze laatste drager zou zijn van een speciale en geschreven volmacht. Deze regel is toepasselijk op de advocaat. Een ministerieel rondschrijven in datum van 10 Mei 1932 legt aan de vertegenwoordigers van het openbaar ministerie bij de rechtbanken van politie op zich te verzetten tegen elke vertegenwoordiging die niet zou steunen op een geschreven volmacht (4). Een gedeelte van de rechtsleer is dezelfde mening toegedaan (5).

Doch hieromtrent bestaat volstrekt geen eensgezindheid. Een vonnis der correctionele rechtbank van Dinant beslist: «dat geen enkele tekst aan de advocaat, raadsman van de burgerlijke partij, de verplichting oplegt in het bezit te zijn van een geschreven volmacht» (6). Het blijkt uit een arrest van het Hof van Verbreking van 1938 dat de betichte mag vertegenwoordigd worden ingevolge een mondelinge volmacht (7).

Onlangs werd er beslist dat de vertegenwoordiging van een betichte en van een burgerlijk verantwoordelijke partij door een advocaat, drager van een volmacht welke zijn naam niet vermeldde, geldig is (8). Van Roye (9) neemt aan dat het mondeling mandaat kan volstaan, afgezien van de moeilijkheid er het bestaan van te bewijzen. De wet vereist niet, zegt hij, dat het mandaat geschreven zou zijn.

Over de interpretatie welke dient gegeven te worden aan de term «bijzonder» is de eensgezindheid ook verre van verwezenlijkt. Oudere arresten van het Hof van Verbreking van Frankrijk (10) nemen aan dat de volmacht van de mandataris mag uitgebreid worden tot al de zaken die de lastgever aanbelangen en die ter behandeling komen voor de rechtbank van politie.

Daarentegen werpen het Rép. prat. dr. belge en talrijke auteurs op dat, telkenmale er een bijzonder mandaat door de wet vereist wordt, dit mandaat afzonderlijk voor elke vertegenwoordiging dient verleend te worden (11).

Uiteindelijk heeft ons Hof van Verbreking beslist dat het principe van art. 1987 B.W. toepasselijk is in

strafrechtelijke aangelegenheden; dat bijgevolg de rechter ten gronde souverain beslist over het bijzonder karakter van het mandaat (12).

Dezelfde betwisting doet zich ook voor betreffende de burgerlijke partij. Het Hof van Verbreking heeft beslist dat de advocaat, drager van een bijzondere volmacht gerechtigd is de partij te vertegenwoordigen (13).

De rechtbanken hebben nochtans geconcludeerd dat geen enkele wettelijke tekst de burgerlijke partij verplicht zich te doen vertegenwoordigen door een bijzonder gemachtigde; dat dientengevolge de burgerlijke partij mag verschijnen door de drager van een algemene volmacht (14).

Voorzeker dient de onregelmatigheid van het mandaat, zowel ten opzichte van de burgerlijke partij als ten opzichte van de betichte en van de burgerlijk verantwoordelijke partij, opgeworpen te worden voor de rechtbank ten gronde en niet voor de eerste maal voor het Hof van Verbreking. Dit middel belangt de openbare orde niet aan en heeft ook geen betrekking tot de bevoegdheid (15).

Bijgevolg, wanneer er zich geen verzet voordoet tegen het horen van iemand die verschijnt ingevolge een mondelinge volmacht, is de onregelmatigheid of de eventuele nietigheid gedekt door het stilzwijgen van de tegenpartij (16).

Dit neemt niet weg dat de termen «bijzonder gemachtigde» aanleiding geven tot betwisting. Zij laten allerlei chicanes toe en de menigvuldige voorzieningen in verbreking gesteund op de onregelmatigheid van de vertegenwoordiging zijn daar om er het bewijs van te leveren.

Het is daarom dat het wetsvoorstel van 5 December 1950 in zijn artikel 2 de hiernavolgende tekst voorziet: «De gedaagde partij verschijnt in eigen persoon, door een advocaat of in de persoon van een bijzonder gemachtigde».

Aan deze tekst wordt een wijziging voorgesteld. Aan het woord «advocaat» zal men de woorden toevoegen «drager der stukken». De tekst zou dus als volgt luiden: «De gedaagde partij verschijnt in eigen persoon, door een advocaat drager der stukken, of in de persoon van een bijzonder gemachtigde».

Wij keuren deze tekst volledig goed, de termen advocata «drager der stukken» hebben ten doel het mandaat van de advocaat zonder enige mogelijkheid van betwisting te bewijzen.

Laten wij enkele van de voordelen nagaan die door deze hervorming verwezenlijkt worden. Geen betwistingen meer aangaande het geschreven of het mondeling mandaat, het bijzonder of het algemeen mandaat. Geen onnuttige voorzieningen in verbreking meer omtrent dit punt, voorzieningen die practisch enkel de beslechting van het proces vertragen. Vermindering van het risico vonnissen bij verstek te zien uitspreken. Eenvormigheid der procedure betreffende de vertegenwoordiging der partijen voor de vrederechter en voor de rechtbank van politie.

Het blijkt uit artikel 9 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging dat de advocaat de avoué is bij het vrederecht.

Welnu, volgens art. 137 van het Wetboek van Strafv. (gewijzigd door Kon. Besl. van 10 Januari 1935): «nemen de vrederechters als politierechter kennis van de overtredingen». De rechtbank van politie is dus het vrederecht zetelend in strafzaken (17). Bijgevolg menen wij, door analogie met hetgeen beslist is geworden door het Hof van Verbreking ten opzichte van de avoué (18), dat wanneer de advocaat drager der stukken, de partij vertegenwoordigt voor het

vredegerecht, hij eveneens « drager der stukken » gerechtigd moet zijn haar te vertegenwoordigen voor het vredegerecht zetelende in strafzaken.

Laten wij uiteindelijk opmerken dat de avoué voor de rechtbank van politie, evenals vroeger, steeds zal moeten in het bezit zijn van een speciale volmacht. De avoué is enkel de mandataris van de partij in zoverre hij optreedt voor de rechtbank bij dewelke hij aangesteld is (19).

B. Vertegenwoordiging voor de correctionele rechtbank.

Brengen wij voorafgaandelijk de principes in herinnering die thans de vertegenwoordiging van de betichte en van de andere partijen regelen voor deze rechtsmacht.

Ten opzichte van de betichte is er art. 185 Wb. Strv. Wanneer het delict niet strafbaar is met gevangenisstraf (20) mag de betichte zich doen vertegenwoordigen door een avoué.

Mag hij zich doen vertegenwoordigen door een speciaal mandataris zoals de advocaat? Deze vraag wordt betwist. De Franse rechtspraak en rechtsleer antwoorden in bevestigende zin; zij aanvaarden dat art. 185 geenszins een andere mandataris uitsluit, mandataris die dan zal dienen drager te zijn van een bijzondere volmacht (21).

Een oud arrest van ons Hof van Verbreking verzet zich tegen deze wijze van vertegenwoordiging en heeft beslist dat het blijkt uit art. 185 dat de wet de vertegenwoordiging door een avoué oplegt (22). De rechtsleer is verdeeld.

Een andere betwisting doet zich voor: mag de betichte zich doen vertegenwoordigen om eenvoudige excepties of incidenten op te werpen die geen betrekking hebben tot de grond van de zaak, wanneer het geding aanleiding zou kunnen geven tot de toepassing van een gevangenisstraf?

Het Hof van Verbreking van Frankrijk (23) neemt het aan. In dergelijke gevallen, wordt er gezegd, vereist noch het belang van het onderzoek, noch het belang van de verdediging de aanwezigheid van de betichte (24).

De Belgische rechtspraak is ten eerste verdeeld. Een zeer oud arrest van het Hof van Verbreking heeft de vertegenwoordiging van de betichte in deze hypothese geweigerd (25). Een recente beslissing van de Krijgsraad te Brussel in datum van 23 Februari 1950 heeft in zijn motieven aangenomen: « dat het toegelaten is aan de betichte zich te doen vertegenwoordigen « door een avoué » wanneer het er enkel om gaat te beslissen over een exceptie of een incident onafhankelijk van de grond » (26).

Wat nu de burgerlijke partij en de burgerlijk verantwoordelijke partij betreft wordt meestal aangenomen dat de vertegenwoordiging door avoué of door een persoon drager van een bijzondere volmacht mogelijk is. Heden ten dage wordt deze oplossing niet meer betwist (27). Toch bestaat er nog meningsverschil over de kwestie van het mandaat. Dient dit mandaat speciaal te zijn of mag het algemeen zijn, zoals wij het hierboven vermeldde?

Het wetsvoorstel Charpentier wijzigt het art. 185 en stelt een einde aan deze betwistingen van zuivere vorm die enkel onze procedure verzwaren. Het voorziet dat de burgerlijke partij en de burgerlijk verantwoordelijke partij zich mogen doen vertegenwoordigen hetzij door een advocaat, hetzij door een avoué of door de drager van een bijzondere volmacht; dat eveneens de betichte, in zekere wel bepaalde gevallen, zich zal

mogen doen vertegenwoordigen door een advocaat of door een avoué (28).

Deze teksten zullen geamendeerd worden.

Wat de grond betreft blijven de principes dezelfde. De geamendeerde tekst heeft enkel betrekking tot de vorm. Hij heeft het grote voordeel volledig klaar te zijn.

Een enkel artikel (art. 3 van de geamendeerde tekst) zou het art. 185 Wb. strafvordering vervangen. Dit artikel is verdeeld in 4 afdelingen of paragrafen.

De eerste afdeling voorziet de vertegenwoordiging der partijen (betichte, burgerlijke partij en burgerlijk verantwoordelijke partij). Deze vertegenwoordiging heeft plaats hetzij door avoué, hetzij door advocaat drager der stukken of van een bijzondere volmacht.

De tweede afdeling verklaart dat de burgerlijke partij en de burgerlijk verantwoordelijke partij ten allen tijde zullen gerechtigd zijn zich te doen vertegenwoordigen. Er bestaat dus geen mogelijkheid meer van betwisting. Deze partijen zullen vertegenwoordigd zijn hetzij door een avoué, hetzij door een advocaat drager der stukken of van een bijzondere volmacht.

Het weze hier opgemerkt dat de primitieve tekst twee wijzen van vertegenwoordiging voorzag voor de betichte: hetzij door advocaat, hetzij door avoué. Voor de burgerlijke partij en de burgerlijk verantwoordelijke partij daarentegen voorzag de primitieve tekst drie manieren van vertegenwoordiging: door advocaat, door avoué of door drager van een bijzondere volmacht.

De geamendeerde tekst is eenvoudiger, er zit meer eenheid in. Ten opzichte van al de partijen (betichte, burgerlijke partij en burgerlijk verantwoordelijke partij) heeft de vertegenwoordiging plaats; ofwel 1° door avoué, ofwel 2° door een advocaat drager der stukken of van een bijzondere volmacht.

Voor de correctionele rechtbank hebben dus de burgerlijke partij en de burgerlijk verantwoordelijke partij niet de toelating zich te doen vertegenwoordigen door een andere drager van een bijzondere volmacht dan de advocaat.

Dit is een volstrekt rechtmatige erkenning van ons monopolie voor de correctionele rechtbanken en voor de hoven.

* * *

De derde en de vierde afdelingen van de geamendeerde tekst hebben betrekking op de betichte. Deze mag zich doen vertegenwoordigen in zes wel bepaalde gevallen. Al deze gevallen komen trouwens voor in het wetsvoorstel Charpentier.

In welke gevallen is nu de vertegenwoordiging van de betichte, hetzij door een avoué, hetzij door een advocaat drager der stukken of van een bijzondere volmacht mogelijk?

1° In de zaken betreffende delicten die geen aanleiding kunnen zijn tot het toepassen van een gevangenisstraf. Dit is de tekst van het tegenwoordig artikel 185 Wb. strafv.

2° In de zaken die normaal van de bevoegdheid zijn van de rechtbank van politie en die voor de correctionele rechtbank gebracht worden tengevolge van vernuchtheid.

Dit is een nieuwigheid, doch deze nieuwigheid is volkomen logisch.

Voor de rechtbank van politie is de vertegenwoordiging van de betichte altijd toegelaten. Het spreekt dan ook vanzelf dat men haar moet toelaten wanneer de zaak voor de correctionele rechtbank gebracht wordt tengevolge van de vernuchtheid. Deze bepaling heeft betrekking, zegt de verslaggever, op het geval waarbij een betichte vervolgd wordt voor een eenvoudige

dige overtreding welke verkocht is met een wanbedrijf dat begaan werd door een ander betichte.

Het weze hierbij opgemerkt dat thans de vertegenwoordiging van de betichte voor de correctionele rechtbank, zetelende in graad van beroep, toegelaten is, zelfs dan wanneer de toepasbare straf gevangenisstraf voorziet. Dit is namelijk het geval bij de overtredingen op de wegcode.

Het is dus logisch de vertegenwoordiging te aanvaarden wanneer de zaak enkel voor de correctionele rechtbank gebracht wordt tengevolge van de verkochtheid.

3° De vertegenwoordiging is nog mogelijk wanneer het er enkel om gaat te beslissen over een exceptie of over een incident dat de grond van de zaak niet aanraakt.

Het wetsvoorstel maakt hier een einde aan de twistig die wij hierboven hebben uiteengezet.

4° De vertegenwoordiging is ook toegelaten wanneer enkel burgerlijke belangen op het spel staan.

De hoven en rechtbanken nemen in deze gevallen de vertegenwoordiging door avoué aan. Het is logisch haar eveneens aan te nemen door een advocaat drager der stukken. Hier is het inderdaad niet meer de betichte die in aanmerking komt, doch de partij in een burgerlijke zaak, die zich in een burgerlijke actie verdedigt.

Deze vier gevallen van vertegenwoordiging van de betichte worden uitdrukkelijk door de tekst voorzien. In deze gevallen zal dus de vertegenwoordiging aanvaard worden *door de wet zelve*.

De tekst voorziet dat de rechtbank, zoals dit steeds het geval geweest is, ten allen tijde de persoonlijke verschijning van betichte kan bevelen.

Wanneer de betichte niet verschijnt niettegenstaande het bevel van de rechtbank, zal dan het uit te spreken vonnis tegensprekelijk zijn ofwel bij verstek? Deze vraag wordt in de rechtsleer omstreden! (29).

Zou het dan ook niet nuttig zijn aan de geamendeerde tekst de volgende zin toe te voegen: « wanneer de betichte niet verschijnt zal het vonnis geacht worden te zijn gewezen op tegenspraak » (30).

Uiteindelijk kan dan nog de vertegenwoordiging toegelaten worden door de rechtbank en dit in twee gevallen. Deze gevallen worden voorzien in de afdeling 4 van het nienw art. 185. Men zal dus moeten onderscheiden tussen de mogelijkheid van vertegenwoordiging, voorzien door de wet, en deze die enkel door de rechtbank wordt toegelaten. Dit onderscheid wordt thans zeer duidelijk gemaakt in de geamendeerde tekst, terwijl het primitieve voorstel op dit punt betrekkelijk duister was.

Wat nu betreft de toelating tot vertegenwoordiging, verleend door de rechtbank, wordt geen enkele bijzondere vorm van rekwist of machtiging voorzien. Het is dus aangenomen dat de toelating verleend door de rechtbank stilzwijgend kan zijn.

De tekst drukt zich uit als volgt: « In al de andere gevallen (t.t.z. de gevallen welke niet voorkomen in het 1° en het 3°, dus de gevallen waar het delict strafbaar is met een gevangenisstraf), kan de vertegenwoordiging van de betichte door de rechtbank toegelaten worden ».

1° « Wanneer de zaak niet op de vastgestelde dag kan gehoord worden. »

Het uitstel van de zaak zal dus tegensprekelijk geschieden op vaste datum en het zal niet meer nodig zijn de betichte en de getuigen opnieuw te dagvaarden. Vandaar een bespoediging van de procedure. Merken wij op dat de Franse rechtspraak in deze gevallen reeds de vertegenwoordiging van de betichte toelaat.

Het zal dus voldoende zijn deze rechtspraak tot voorbeeld te nemen.

2° « Wanneer de betichte bewijst in de langdurige onmogelijkheid te verkeren in persoon te verschijnen. »

Deze hervorming lijkt ons van belang. In de tegenwoordige staat der teksten, wanneer de betichte niet verschijnt, wordt, ingevolge art. 469 Wb. Strafv. het vonnissen van de betichte geschorst, wanneer de verschoning gewettigd is, ofwel wordt ingevolge art. 186 Wb. Strafv. gevonnist bij verstek.

Hoge magistraten hebben steeds bevestigd dat de eerbied voor de rechten der verdediging een van de essentieelste beginselen is van onze rechterlijke organisatie en dat, wanneer de betichte in de onmogelijkheid verkeert op de vastgestelde dag ter zitting te verschijnen, hij recht heeft op het uitstel zijner zaak (31).

« Wil de veroordeling rechtvaardig zijn, schrijft de Heer Procureur Generaal Hayoit de Termicourt (32), veronderstelt zij dat de veroordeelde de beschuldiging heeft kunnen tegenspreken. Zelfs wanneer hij regelmatig werd gedagvaard, mag de verstekmakende betichte niet berecht worden wanneer hij bijtijds deed gelden dat het hem onmogelijk is op de dag der zitting aanwezig te zijn. » (33).

Trouwens, wanneer ingevolge art. 186 Wb. Strafv. de betichte veroordeeld wordt bij verstek, zal het enig verhaal dat hem overblijft er in bestaan, verzet aan te tekenen tegen het vonnis, en wanneer hij zich, bij de behandeling van deze verzetprocedure, andermaal niet te zitting zal kunnen aanbieden, zou hij definitief veroordeeld worden zonder te zijn gehoord. Dit is tegenstrijdig met de geest van de wet die vereist dat de betichte in elk geval zou gehoord worden en het is ook tegenstrijdig met de eerbied die verschuldigd is aan de rechten der verdediging.

Doch de burgerlijke partij, de partij die schade geleden heeft, zal zij dienen te wachten tot de onmogelijkheid van de betichte te verschijnen (wegens ziekte, hechtenis in de vreemde, of elk ander geval van overmacht) zou ten einde gekomen zijn?

Heeft de eerbied voor de rechten der verdediging de voorrang op het recht van de partij, die schade heeft geleden, op het integrale herstel van deze schade?

Is het dan niet veel billijker in dit geval de vertegenwoordiging van de betichte toe te laten en aldus aan de burgerlijke partij de mogelijkheid te verstrekken schadevergoeding te bekomen? Dit doel wordt bereikt door de voorgestelde hervorming.

Dienen er misbruiken vanwege de betichte gevreesd te worden? Geenszins, want het is de rechtbank die de vertegenwoordiging zal toelaten. Het is zij die zal oordelen over de redenen der afwezigheid. Stippen wij aan dat een kortstondige afwezigheid niet volstaat, er wordt vereist dat de betichte in de langdurige onmogelijkheid zou verkeren om voor de rechtbank te verschijnen. De tekst voorziet trouwens dat de beslissing van de rechtbank onherroepelijk is en niet vatbaar voor enig verhaal. Deze langdurige onmogelijkheid kan trouwens door het parket worden nagegaan. Zulks wordt voorzien in de 2° alinea van de 4° afdeling. Lezen wij deze tekst: « De kosten van het onderzoek betreffende de langdurige onmogelijkheid om te verschijnen worden ten laste gelegd van de veroordeelde. Zij worden zelfs ten laste gelegd van betichte in geval van vrijspraak, wanneer de langdurige onmogelijkheid om te verschijnen bedrieglijk is ingeroepen geworden. In dit laatste geval kan de betichte tevens veroordeeld worden tot een geldboete van 26 tot 200 fr. die door hetzelfde vonnis zal worden uitgesproken. »

Wij bekennen dat een geldboete van 26 tot 200 fr.

ons onvoldoende schijnt. Elk misbruik dient op de meest volstrekte wijze tegengegaan te worden en er zou ten minste een gevangenisstraf dienen voorzien te worden. Immers het bedrieglijk inroepen der langdurige onmogelijkheid om voor de rechtbank te verschijnen is de manifestatie van de meest evidente kwade trouw.

Het spreekt vanzelf dat wanneer de rechtbank de gevraagde toelating niet verleent, het vonnis, naar onze mening, bij verstek zal gewezen worden. In dit geval immers wordt de vertegenwoordiging van de betichte door de wet niet toegelaten maar enkel ingevolge een machtiging door de rechtbank verleend.

Voegen wij erbij dat dank zij deze bepaling de rechtspleging bespoedigd zal worden. De zaken zullen vlugger kunnen gepleit worden en zullen niet hoeven uitgesteld te worden op verafgelegen data.

Dezelfde principes zullen ook «mutatis mutandis» toegepast worden voor de Raadkamer en voor de Kamer van Inbeschuldigingstelling. Zulks wordt voorzien door art. 4 van de geamendeerde tekst. De primitieve tekst had deze bepaling niet voorzien. Het was een klaarblijkelijke vergetelheid.

Art. 185 Wetb. Strafv. is toepasselijk voor de hoven van beroep. Dit punt wordt niet betwist (argument van art. 211 Wb. Strafv.). De wijzigingen gebracht aan art. 185 zullen dus ook toepasselijk zijn op de vertegenwoordiging der partijen voor het hof van beroep.

Men mag zich ten slotte nog afvragen of het een wetgevend nieuwigheid is de vertegenwoordiging van de partijen, en inzonderlijk van de betichte, toe te laten door een advocaat drager der stukken. Geenszins. De wet van 14 Juni 1948 betreffende de epuratie⁽³⁴⁾ voorzag reeds de vertegenwoordiging door een advocaat drager der stukken.

Uiteindelijk, vermits de volmacht niet meer vereist wordt, zal er aldus een einde gesteld worden aan het delicate vraagstuk van het registratierecht en het zegelrecht waaraan deze volmacht zou kunnen onderworpen zijn⁽³⁵⁾.

In verband hiermede betreuren wij dat art. 204 Wb. Strafv. niet zou gewijzigd worden. Wij achten het nuttig desaan gaande even onze mening uiteen te zetten.

De geamendeerde teksten hebben inderdaad de primitieve teksten van het wetsvoorstel Charpentier verworpen, in zoverre deze in hun artikelen 7 en 8 wijzigingen voorzagen aan de artikelen 204 en 417 Wb. Strafv.

De primitieve tekst liet toe, hetzij aan de avoué, hetzij aan de advocaat, hetzij aan een bijzonder gemachtigde, beroep aan te tekenen, en zich in verbreking te voorzien in naam van de veroordeelde, de burgerlijke partijen en de burgerlijk verantwoordelijke partijen.

Men weet dat thans, ingevolge de artikelen 204 en 417 Wb. Strafv., de advocaat drager moet zijn van een bijzondere volmacht en dat deze moet gehecht worden aan de akte van beroep of aan de voorziening in verbreking.

Men wenst deze teksten te handhaven. Tegen de primitieve teksten heeft men doen gelden: 1° dat het nodig was de aandacht van de partijen te vestigen op het belang van het beroep of van de voorziening in verbreking; 2° dat de primitieve tekst, die voorzag dat het beroep mag aangetekend worden «door een advocaat» niet meer overeenkomt met de voorgestelde amendementen die er in bestaan de vertegenwoordiging te aanvaarden door een advocaat «drager der stukken».

Deze beide opwerpingen zijn doorslaggevend. Wij

menen dat het inderdaad noodzakelijk is de aandacht van de partijen bijzonder te vestigen op het belang van de akte van beroep en van de voorziening in verbreking. Des te meer daar deze partijen, ingevolge de geamendeerde teksten, zullen vertegenwoordigd zijn geweest door een advocaat drager der stukken en niet persoonlijk aanwezig zullen geweest zijn bij de debatten.

Hoe zou men trouwens het mandaat van de advocaat, drager der stukken, die beroep aantekent of verklaart zich in verbreking te voorzien, kunnen nagaan? Zullen de stukken dienen aangehecht te worden aan de akte van beroep of aan de voorziening? Zoniet, wie zal dan nazicht houden over het bestaan van het mandaat? De griffier? Welk stuk zal er dienen aangehecht te worden wanneer het de burgerlijke partij geldt?

Uit dit alles blijkt dat de tegenwoordige tekst «drager van een bijzondere volmacht» dient gehandhaafd te blijven wat betreft het beroep en de voorziening in verbreking.

Wij zijn nochtans de mening toegedaan dat, ten einde de kosten te verminderen en namelijk de kosten van registratie en zegel, die, zoals wij het zullen zien, normaal verschuldigd zijn op de volmacht, art. 204 Wb. Strafv. gedeeltelijk dient gewijzigd. Dit artikel leent zich inderdaad tot meningsverschil wat dit punt betreft en wij zouden wensen voor te stellen eenvoudig de woorden «in dit laatste geval wordt de volmacht bij het verzoek gevoegd» te laten wegvallen.

Ziehier waarom. Het is U bekend dat ingevolge art. 26 van het Wetboek der Registratierechten: «geen akte of geschrift aan een van de krachtens art. 19, 1°, verplicht registreerbare akten mag worden gehecht of onder de minute van een notaris mag worden neergelegd, zonder tevoren geregistreerd te zijn.»

Welnu, ingevolge de artikelen 19, 1° en 20 van het Wetboek der Registratierechten is de akte van beroep verplicht registreerbaar⁽³⁶⁾. De vraag stelt zich thans of de volmacht in de fiscale zin van het woord bij de akte van beroep gevoegd wordt?

U weet dat van fiscaal standpunt uit, er onderscheid dient gemaakt te worden tussen, enerzijds de bijvoeging voorzien door de wet, en anderzijds de facultatieve bijvoeging⁽³⁷⁾.

Wanneer de bijvoeging door de wet wordt opgelegd is het feit van de bijvoeging bij een akte, die verplicht registreerbaar is, van aard de toepassing van art. 26 noodzakelijk te maken.

Daarentegen, wanneer de bijvoeging facultatief gebeurt, is het niet het eenvoudige feit van de bijvoeging bij een akte die verplicht registreerbaar gesteld is, welke de toepassing van art. 26 medebrengt, doch de vermelding van het feit in de akte zelf.

Nu bepalen de artikelen 204 en 417 Wb. Strafv. in formele termen: «de volmacht wordt bij het verzoek gevoegd» (art. 204). En: «de volmacht blijft aan de aangifte vastgehecht (art. 417)».

Wij staan dus voor een geval waarin de bijvoeging door de wet zelf wordt voorgeschreven en waarbij dus art. 26 van het Wetboek der Registratierechten toepasselijk is.

De volmacht, door het eenvoudige feit van hare materiële bijvoeging aan het verzoek van beroep, dient geregistreerd te worden vermits deze bijvoeging door de wet wordt voorzien. Zij moet dientengevolge ook onderworpen worden aan de formaliteit van het zegel (art. 25, 1° der wet van 7 Juni 1947, bevattende het wetboek der zegelrechten).

Merken wij op dat art. 204 Wb. Strafv. toepasselijk

is op het beroep der vonnissen van de rechtbank van politie (art. 5 al. 2 der wet van 1 Mei 1849). Nochtans wanneer wij art. 204 Wb. Strafv. lezen merken wij op dat dit artikel enkel gewag maakt van « het verzoek » en niet van de « akte van beroep ». Nu is het gebruik der verzoeken tot beroep verloren gegaan. Doch het spruit uit een circulaire in datum van 4 November 1949, uitgaande van de Heer Procureur Generaal Pholien: « dat nochtans wordt aangenomen dat deze bepaling toepasselijk is op de akte van beroep ».

Het is dus omdat art. 204 Wb. Strafv. de bijvoeging voorziet aan het verzoek en omdat er van dit artikel toepassing wordt gedaan bij de akte van beroep dat de volmacht moet onderworpen worden aan registratie en zegel (38).

In werkelijkheid steunt deze toepassing van art. 204 Wb. Strafv. op de akte van beroep zich op zekere arresten van het Hof van Verbreking. Deze arresten hebben beslist dat de bijzondere volmacht, die een onvermijdelijke voorwaarde is voor de geldigheid van de akte van beroep, aan deze akte dient gehecht te worden (39).

Wij zijn van oordeel dat het niet de mening van het Hof geweest is te bedoelen dat de bijvoeging in formele termen door de wet voorzien is. Het Hof van Verbreking heeft willen de nadruk leggen op het begrip van het mandaat. Het Hof drukt zich immers uit als volgt: « Aangezien het blijkt uit het geheel dezer bepalingen (namelijk art. 204) dat de speciale volmacht uitdrukkelijk geëist voor een aanvullende akte, zoals de akte van beroep, ook vereist wordt door de hoofdakke, namelijk de verklaring zelf van het beroep » (40).

Deze redenering vult a fortiori de leemte aan die zich voordoet in art. 203 Wb. Strafv., artikel dat betrekking heeft op de verklaringen van beroep en dat geen gewag maakt van een drager van bijzondere volmacht.

Moet men dezelfde redenering aanvaarden betreffende de bijvoeging, in de fiscale zin van het woord, en zeggen dat, vermits de wet de bijvoeging voorschrijft voor een complementaire akte (t.t.z. het verzoek), zij a fortiori deze bijvoeging voorziet voor de hoofdakke (t.t.z. de akte van beroep)?

Daar ligt gans het vraagstuk. Naar onze mening voorziet geen enkele tekst in formele termen dat de volmacht bij de akte van beroep dient gevoegd te worden. In dubio contra fiscum.

Op die wijze worden de menigvuldige meningsverschillen uitgelegd die wij vaststellen op de verschillende griffies. En ook de meningen van de ontvangers der gerechtelijke akten zijn verre van eensluidend.

Zou het dan ook niet nuttig zijn art. 204 Wb. Strafv. te wijzigen en in elke hypothese de woorden te laten wegvallen « in dit laatste geval wordt de volmacht bij het verzoek gevoegd » woorden die aanleiding geven tot de fiscale betwisting.

Het voordeel hiervan is klaarblijkelijk: geen registratierecht en geen zegelrecht meer op de volmacht. In de praktijk zal de volmacht nog wel bijgevoegd worden, zoals het Hof van Verbreking het verlangt, maar het zal geen bijvoeging meer zijn in de fiscale zin van het woord, op voorwaarde, wel te verstaan, dat de akte van beroep geen melding zou maken van de materiële bijvoeging van de volmacht (41).

Er weze nog bijgevoegd dat het Hof van Verbreking heeft beslist dat het gebrek aan registratie ener volmacht niet als sanctie heeft de niet ontvankelijkheid van het beroep en in deze arresten zegt het Hof niet dat de volmacht dient geregistreerd te zijn (42).

Wat nu art. 417 Wb. Strafv. betreft, dat betrekking

heeft op de voorziening in verbreking, zijn wij van oordeel dat dit artikel niet dient gewijzigd te worden. Hier kan geen twijfel bestaan, de tekst is formeel. Trouwens, het origineel van de volmacht, moet, op straf van niet onvankelijkheid van de voorziening, aan de griffier overhandigd worden op het ogenblik van de verklaring, om bij deze verklaring gevoegd te worden (43).

Als slotsom menen wij dat deze hervorming van art. 204 Wb. Strafv., dat wij voorstellen, als gevolg zou hebben de uitschakeling van alle kosten van registratie en zegel op de volmachten. Deze hervorming dringt zich op in het kader van het wetsvoorstel Charpentier; zij leidt trouwens tot een stellige vermindering van de gerechtskosten.

* * *

Afdeling 2: Wijzigingen betreffende de eed van de expert en betreffende de onregelmatigheid van deze eed die thans een voorziening in verbreking mogelijk maakt.

De eed van de expert is voorzien door de tekst van art. 44 Wb. Strafv. Men weet dat regelmatig in de rechtspraak wordt aangenomen dat het voorschrift van art. 44 een substantiële formaliteit is. Zij dient toegepast te worden bij aller expertises, zowel deze bevolen door de onderzoeksrechter als door de vonnisgerechten en het komt er weinig op aan of de rechter enkel nog te kennen heeft over de actie van de burgerlijke partij, ofwel of het enkel zou gaan over een bijvoeglijke expertise. De eed dient in elk geval afgelegd te worden zoals art. 44 het voorschrijft (44).

In de praktijk verloopt er steeds een min of meer lange tijd tussen de benoeming van de expert door de rechter en het ogenblik waarop de expert aanvangt met het vervullen zijner zending. Deze traagheid in de procedure komt niet voor in burgerlijke zaken of in handelszaken. Deze tijdswinst in burgerlijke- en in handelszaken spruit onbetwistbaar uit het feit dat de eed door de expert niet mondeling dient afgelegd te worden en dat het niet vereist is dat hij deze eed zou afleggen vóór het begin van zijn taak en vóór de autoriteit die hem heeft aangesteld.

Het wetsvoorstel Charpentier, dat art. 44 Wb. Strafv. wijzigt, strekt ertoe dezelfde regelen toe te passen op het deskundig onderzoek in strafzaken (45). Natuurlijk dient de tekst het mondeling afleggen van de eed te voorzien voor de gevallen waarin de expert op de straffzittingen gehoord wordt.

Doch in principe voorziet het wetsvoorstel de vermelding van de geschreven eed beneden aan het verslag.

Deze tekst zal geamendeerd worden. Het amendement voorziet de geschreven, doch voorafgaandelijke eed.

De geamendeerde tekst is als volgt opgesteld: « Het tweede alinea van art. 44 Wb. Strafv. wordt vervangen door de volgende tekst: de personen geroepen in de gevallen voorzien door het tegenwoordig en door het voorgaand artikel zullen de eed afleggen in de volgende termen: Ik zweer mijne zending te vervullen in eer en geweten, met nauwgezetheid en eerlijkheid; zo helpe mij God.

« Zij zullen deze eed mondeling afleggen, wanneer zij daartoe aanzocht worden, zoniet door een geschrift dat ze zullen ondertekenen en toezenden aan de overheid die hen heeft aangesteld en vóór zij de uitvoering van hun taak aanvatten. »

Men kan zich afvragen waarom de tekst voorziet

dat de geschreven eed voorafgaandelijk dient afgelegd te worden, dan wanneer in burgerlijke zaken en in handelszaken de formaliteit van de voorafgaandelijke eed niet bestaat? Niemand heeft kritiek uitgeoefend op deze vereenvoudiging in burgerlijke zaken en in handelszaken en er is niemand die beweert heeft dat daardoor de waarborgen, die voortspruiten uit de eed, zouden verminderd zijn geworden. Men mag trouwens niet een al te groot psychologisch belang hechten aan de eed van de deskundige en beweren dat, om zijn volle uitwerking te hebben, deze eed noodzakelijkerwijze de bewerkingen van de expertise zou moeten voorafgaan en deze niet zou mogen volgen (46).

In werkelijkheid heeft de voorafgaandelijke eed een ander doel. Wij bevinden ons in strafzaken; het deskundig onderzoek kan gevorderd worden door de onderzoeksrechter of door het parket. In burgerlijke zaken en in handelszaken zal de expert, na bericht ontvangen te hebben van zijn zending, de partijen verwittigen en wanneer hij in gebreke blijft zulks te doen kan de meest naarstige partij een andere expert doen benoemen, door een verzoekschrift aangeboden aan de rechtbank.

Doch de artikelen 315 en volgende van het Wb. Burg. Rechtspleging zijn niet toepasselijk in strafzaken, ingevolge de rechtspraak van het Hof van Verbreking (47); eveneens is het in strafzaken niet vereist dat de expert tot zijn bewerkingen zou overgaan in tegenwoordigheid van de partijen en dat hij de betichten zou horen (48).

Voegen wij erbij dat art. 10 van de wet van 1 Juni 1849 op het tarief in strafzaken voorziet dat « de geneesheren, heelmeesters, officieren van gezondheid en experten, die, wanneer zij ertoe in de mogelijkheid verkeren, zullen verwaarloosd hebben of geweigerd hebben de bezoeken af te leggen, de diensten of werken uit te voeren voor dewelke zij wettig zijn opgevoerd geworden, zullen gestraft worden met een boete van 50 tot 500 Fr. »

Het spruit uit deze beschouwingen dat in strafzaken de overheid, die de deskundige aanstelt, kennis moet hebben van de beslissing van de deskundige of hij al dan niet zijn zending aanvaardt. Vandaar de noodzakelijkheid van de voorafgaandelijke eed.

In de praktijk zou, volgens de auteurs van de geamendeerde tekst, de toestand zich als volgt voordoen: de overheid die de expert aanstelt zou hem kennis geven van deze aanstelling en hem tegelijkertijd een voorbereide formule overmaken, welke de aanvaarding van de opgedragen taak voorziet, alsook de termen van de eed die dient afgelegd te worden. De expert zou dan enkel de datum moeten vermelden en zijn handtekening moeten plaatsen.

Het voordeel dat hieruit voortspruit bestaat eerst en vooral in een belangrijke tijdwinst, daar de expert zich niet meer zal moeten aanbieden voor de rechter die hem heeft aangesteld om zijn mondelinge eed af te leggen; verder zou deze wijze van handelen de procedure vereenvoudigen en voorzieningen in verbreking uitschakelen wegens onregelmatigheid van de eed.

Inderdaad, de substantiële formaliteiten voorzien door de nieuwe tekst, zouden nog enkel aanleiding kunnen geven tot voorziening in verbreking wanneer de onregelmatigheid opgeworpen is geworden voor de rechter ten gronde.

Dit is het art. 10 van het wetsvoorstel Charpentier (art. 6 van de geamendeerde tekst) dat wij voor het ogenblik onderzoeken.

Is het een innovatie? Naar onze mening niet. Deze zeer wijze tekst bekrachtigt enkel officieel een recht-

spraak welke ons Hof van Verbreking destijds en in sommige omstandigheden heeft gehuldigd.

De tekst, die woordelijk hernomen wordt in het geamendeerd voorstel, luidt als volgt: « De nietigheden welke voorkomen in eerste aanleg tengevolge van het verwaarlozen der wettelijke regelen betreffende de eed afgelegd in rechte, zijn gedekt wanneer ze niet opgeworpen worden in het geding in beroep, dan zelfs wanneer het niet zou blijken uit de bestreden beslissing dat de rechter van beroep uit de elementen, die zijn overtuiging gevormd hebben, de onregelmatige verklaringen of inlichtingen zou hebben uitgeschakeld » (49).

Zich steunend op art. 2 der wet van 29 April 1806, luidende als volgt: « De betichte in correctionele zaken zal niet ontvankelijk zijn als middel van verbreking te doen gelden de nietigheden voorkomende in eerste aanleg en die hij niet zou hebben doen gelden voor het Hof van Beroep, hierbij enkel uitgezonderd de nietigheid wegens onbevoegdheid » (50), heeft het Hof van Verbreking destijds aangenomen dat geen aanleiding kon geven tot verbreking het middel dat niet opgeworpen is geworden in beroep en dat voor het eerst voor het Hof van Verbreking wordt voorgebracht en dat er in bestaat dat de eed van getuigen of experten, gehoord in eerste aanleg, zou zijn afgelegd geworden in andere termen dan deze voorgeschreven door de wet (51).

De heer Procureur-Generaal Paul Leclercq, in een noot gepubliceerd onder het arrest van 25 October 1926 (Pas. 1927, I, 77) ter gelegenheid van het onderzoek der zeer delicate vraag betreffende de nietigheid voorkomende voor de eerste rechter, geeft een samenvatting van de zeer talrijke en weinig samenhangende rechtspraak van het Hof van Verbreking. Hij eindigt in deze termen: « Wanneer, enkel door het feit dat er verslag is uitgebracht geworden en dat het arrest niet formeel de stukken behept met onregelmatigheden heeft uitgeschakeld, dit arrest vermoed wordt zich deze onregelmatigheden te hebben eigen gemaakt en dientengevolge als onwettig dient beschouwd te worden, zou de wettigheid der arresten van veroordeling voortdurend in betwisting kunnen gesteld worden... Men zou er aldus toe komen het arrest te doen verbreken omdat de rechter in beroep zich de onwettigheden der stukken zou eigen gemaakt hebben, wanneer hij hieraan zelfs niet gedacht heeft. »

* Wat dient men hiervan te denken? Het is niet het werk van de eerste rechter dat onderworpen wordt aan het Hof van Verbreking, het is de beslissing van de rechter in beroep. Bijgevolg, wanneer de partijen de onregelmatigheden, die zijn voorgekomen in eerste aanleg, niet hebben doen gelden, is er geen enkel belang geschaad en de controle van het Hof van Verbreking zou niet meer te rechtvaardigen zijn. De rechtspraak van het Hof van Verbreking in Frankrijk is in die zin (52).

Het belang van de hervorming is zeer groot, want tegenwoordig is de rechtspraak van het Hof van Verbreking van een overdreven strakheid.

Vóór 1940 besliste het Hof dat de rechter in beroep zich de onwettigheid, begaan door de eerste rechter, niet eigen maakte, wanneer hij verklaart zijn beslissing enkel te steunen op het onderzoek door hem gedaan (53).

Tegenwoordig echter beslist het Hof dat wanneer de onregelmatigheid niet formeel door de rechter in beroep is uitgeschakeld geworden, deze laatste vermoed wordt zich deze onregelmatigheid te hebben eigen gemaakt (54).

Het is daarom dat de tekst, terugkomend tot de

vroegere rechtspraak van het Hof, voorziet : « Dat de nietigheid zal gedekt zijn... zelfs wanneer niet zou blijken uit de bestreden beslissing dat de rechter in beroep uit de elementen, die zijn overtuiging gevormd hebben, de onregelmatig ontvangen verklaringen zou hebben uitgeschakeld. »

Weliswaar bedoelt de hervorming uitsluitend de onregelmatigheden van de eed. « De onregelmatigheid in kwestie, zeggen de auteurs van het wetsvoorstel, is in feite steeds een onregelmatigheid der pen, tengevolge ener onoplettendheid van de griffier. »

Voegen wij er nog aan toe dat de wetgeving op de burgerlijke epuratie in dit domein een nieuwe bron van verbreking heeft geschapen (55).

Wij kunnen besluiten dat deze hervorming noodzakelijk is. De verbreking aanvaarden wegens de onregelmatigheid van een eed, is zulks waardig van een moderne rechtsbedeling?

* * *

Afdeling 3 : *Wijzigingen betreffende de wet van 4 October 1867 aangaande de verzachtende omstandigheden.*

Deze hervorming heeft een dubbel doel : aan de Procureur des Konings de beoordeling over te laten van de verzachtende omstandigheden en diensgevolge de taak van de raadkamer te verlichten door de noodzakelijkheid van een bevel van verzending uit te sluiten.

In de tegenwoordige staat der teksten behoort de beoordeling van de verzachtende omstandigheden uitsluitelijk aan de vonnisgerechten en aan de onderzoeksgerechten (art. 1 der wet van 4 October 1867, gewijzigd door de wet van 23 Augustus 1919).

Volgens art. 4 der wet van 4 October 1867 verzendt de raadkamer, wanneer er zich verzachtende omstandigheden voordoen, de betichte voor de rechtbank van politie.

In de praktijk, wanneer de zaak niet onderworpen is geworden aan de onderzoeksrechter en wanneer er zich verzachtende omstandigheden voordoen, vordert de Procureur des Konings de verzending. In feite dus is het wel de Procureur des Konings die de verzachtende omstandigheden beoordeelt en de raadkamer veilt een bevel van verzending met gesloten ogen, zonder verslag en zonder onderzoek. De vordering van de Procureur des Konings is dus in werkelijkheid een ware beslissing.

Dient dergelijke procedure nog verder aanvaard te worden en is het vereist voor de honderden zaken, die elk jaar door de raadkamers worden verzonden, een voorzitter, een Procureur des Konings, een griffier en een onderzoeksrechter te mobiliseren?

Het negatieve antwoord dringt zich op. Deze hervorming is voorzien door de artt. 13, 14 en 15 (artt. 8 en 9 van de geamendeerde tekst). De voorgestelde amendementen hernemen de in uitzicht gestelde hervormingen, doch in een betere vorm.

De indieners van het wetsvoorstel geven eerst en vooral aan de Procureur des Konings het recht de verzachtende omstandigheden te beoordelen. Dit recht is beperkt; de beperking is omschreven in art. 9 van de geamendeerde tekst. Dit recht bestaat enkel voor de zaken die niet in onderzoek gesteld werden. Men wijkt dus niet af van het principe volgens hetwelk elke zaak, die door een onderzoeksrechter werd onderzocht, het voorwerp dient uit te maken van een verslag aan de raadkamer.

De tekst is als volgt opgesteld : « In de zaken die

niet in onderzoek werden gesteld zal de Procureur des Konings eveneens rechtstreeks vervolgingen mogen aanhangig maken voor de bevoegde rechtbank van politie door het dossier voor beschikking over te maken aan de officier van het Openbaar Ministerie bij deze rechtbank, met aanduiding van de verzachtende omstandigheden naar aanleiding van dewelke hij zou van oordeel zijn dat er enkel reden bestaat tot het vorderen van een politiestraf. »

Het bevel van de raadkamer wordt dus afgeschaft; vandaar verlichting van de taak der raadkamer en vereenvoudiging der procedure.

Het weze opgemerkt dat, wanneer de Procureur des Konings, het recht heeft aldus te handelen, hij hiertoe geenszins de verplichting heeft. De tekst zegt : « De Procureur des Konings zal mogen ». Het is dus een mogelijkheid die hem wordt verleend. Wanneer hij enkele aarzelingen of bezwaren zou ondervinden om een zaak te contraventionaliseren kan hij steeds het geval aan de raadkamer voorleggen.

De voorgestelde wijziging, die aan de Procureur des Konings een macht verleent waarover hij in feite reeds beschikt, verwezenlijkt een der hervormingen voorgesteld door Kleiner mann, die in de maand Juli 1949 desaangaande schreef in het Journal des Tribunaux (56) : « Niemand betwist aan het parket het recht een zaak zonder gevolg te klasseren; zou men dan logischerwijze, er zich tegen kunnen verzetten dat het parket een verzending naar de politierechtbank beveelt. Waar het het meerdere kan dient het ook het mindere te kunnen. »

De voorgestelde tekst voorzagt dat wanneer de rechtbank van politie zich onbevoegd verklaarde, de Procureur des Konings de zaak voor een andere rechtsmacht zou brengen zonder dat er aanleiding zou bestaan tot regeling van rechtsgebied.

De geamendeerde teksten laten deze bepaling weg; zij is inderdaad overbodig. Er zou geen aanleiding kunnen bestaan tot regeling van rechtsgebied daar er, bij hypothese, geen twee tegenstrijdige beslissingen zullen bestaan.

Laten wij, als besluit, enkele voordelen van deze hervorming in het licht stellen : 1° vereenvoudiging en bespoediging van de procedure; 2° opheffing van de menigvuldige procedures tot regeling van rechtsgebied tot dewelke de bevelen tot contraventionalisering door de Raadkamer aanleiding geven. Vandaar verlichting van de taak van het Hof van Verbreking.

* * *

Afdeling 4 : *Artikelen strekkende tot de mededeling van zekere vonnissen en arresten.*

Het is de tekst van art. 9 van het voorstel Charpentier (art. 5 van de geamendeerde teksten).

Het doel van deze hervorming is op klare wijze uitgedrukt door de verslaggever van het wetsvoorstel : « In de tegenwoordige praktijk is de politierechter niet ingelicht omtrent de beslissingen in beroep gewezen door de correctionele rechtbank, terwijl de correctionele rechter omtrent de beslissingen van het hof van beroep enkel wordt ingelicht door een beknopte tabel ... Wanneer hij zich in rechte heeft vergist is het mogelijk dat hij deze vergissing voortdurend zal herhalen bij gebreke aan verwittiging. Zelfs zonder een vergissing in rechte te begaan is het mogelijk dat men zou voortgaan, in aangelegenheden, zoals verkeersongevallen bv., voor de berekening van de vergoedingen, maatstaven te aanvaarden die verschillen van deze aangenomen door het hof, bij gebreke van deze laatste

op de hoogte gesteld te worden. In alle gevallen bestaat er een klaarblijkelijk belang voor de rechter van eerste aanleg zich een volledige kopij te zien mededelen van de beslissing getroffen door het hof van beroep. »

Vandaar de volgende tekst : « 1° Er wordt aan het wetboek van strafvordering een artikel 176bis toegevoegd dat luidt als volgt : Wanneer het vonnis in beroep de hervorming uitspreekt op rechtsgronden zal de Procureur des Konings een kopij van dit vonnis overmaken aan de politierechter. Hij zal hem kopij kunnen toezenden van alle andere vonnissen waarvan het hem zou voorkomen dat zij van belang zijn voor de eerste rechter. »

« 2° Er wordt aan het Wetboek van Strafvordering een art. 215bis toegevoegd dat luidt als volgt : Wanneer het vonnis wordt hervormd op rechtsgronden maakt de Procureur Generaal kopij van het arrest over aan de Procureur des Konings bij de rechtbank die in eerste aanleg heeft beslist. De Procureur des Konings zorgt er voor dat de kopij zou medegedeeld worden aan de rechters van eerste aanleg. Mogen op dezelfde wijze medegedeeld worden alle andere arresten waarvan het voorkomt dat ze van belang zijn voor de eerste rechter. »

Merken wij op dat het hoofdzakelijk geldt die beslissingen mede te delen die op *rechtsgronden* worden hervormd.

Zou hierdoor de onafhankelijkheid van de magistraten te lijden hebben ?

Wij menen het niet; in werkelijkheid is deze hervorming geïnspireerd door het art. 30 der wet van 4 Augustus 1832 luidende als volgt : « De arresten van verbreking worden overgeschreven op de registers der hoven en rechtbanken waarvan de arresten of vonnissen werden verbroken; vermelding wordt ervan gemaakt in de rand der vernietigde arresten of vonnissen. »

* * *

Bepalingen betreffende het strafrecht

Wij hoeven nu nog enkel twee wijzigingen te bespreken betreffende het strafrecht.

* * *

Afdeling 1 : *Toekenning van ambtswege door de rechter aan de persoon die schade heeft geleden van de geldsom die voortkomt van de verkoop van het voorwerp van het misdrijf.*

Volgens de tegenwoordige rechtsleer en rechtspraak dient er onderscheid gemaakt te worden tussen de teruggave en de schadevergoeding.

De teruggave vormt het rechtstreeks herstel van het delict dan wanneer de schadevergoeding er het onrechtstreeks herstel van uitmaakt.

De teruggave veronderstelt dat het bedrieglijk weggenomen voorwerp nog steeds bestaat; zij is het gevolg van het recht van eigendom. Het is dan ook begrijpelijk dat de teruggave, wanneer ze mogelijk is, ten allen tijde van ambtswege door de rechter wordt uitgesproken, zelfs in afwezigheid van enige aanstelling als burgerlijke partij (57).

Daarentegen zal de rechter niet van ambtswege de teruggave bevelen van de in beslag genomen geldsom die voortkomt van de verkoop der gestolen of ontvreemde voorwerpen (58). In dit geval moet de persoon, die schade geleden heeft, zich noodzakelijkerwijze aanstellen als burgerlijke partij. Het doel van het

wetsvoorstel bestaat er in toe te laten dat deze som amtsshalve aan de persoon, die de schade heeft geleden, zou kunnen toegekend worden.

De primitieve tekst is als volgt geamendeerd geworden : « Er wordt aan het Strafwetboek een art. 44bis toegevoegd, dat luidt als volgt : Wanneer ten laste van een persoon, die veroordeeld wordt wegens een misdrijf, een som geld wordt in beslag genomen die voortkomt van de verkoop van het voorwerp van dit misdrijf, mag de rechter amtsshalve de overhandiging ervan bevelen aan de persoon ten wiens nadele het misdrijf is gepleegd, tenzij er andere schuldeisers bestaan die een recht op deze som kunnen doen gelden. »

De woorden : « tenzij er andere schuldeisers bestaan die een recht op deze som kunnen doen gelden », werden door de geamendeerde teksten bijgevoegd. Men verweet inderdaad aan de primitieve tekst dat het niet behoorde een privilege in het leven te roepen ten voordele van de benadeelde eigenaar.

Dit is jammer, want wij moeten bekennen dat de aldus gewijzigde tekst ons minder klaar schijnt.

Wie zijn de schuldeisers? Wij veronderstellen dat het schuldeisers van de betichte zijn. Welke is de oorzaak hunner schuldvordering : het misdrijf begaan ten nadele van de persoon die de schade heeft geleden, ofwel gaat het hier om een ander misdrijf? Is de Staat niet altijd schuldeiser, ten minste wat betreft de gerechtskosten? Het komt ons voor dat men art. 49 Strafwetboek uit het oog heeft verloren dat de rangregeling bepaalt : gerechtskosten, teruggave, schadevergoeding, boeten.

Naar onze mening zou deze tekst opnieuw ter hand moeten genomen worden.

Het wetsvoorstel Charpentier voorzag nog het amtsshalve toewijzen door de rechter van de aangeslagen titels en voorwerpen, die uitsluitend of hoofdzakelijk waren verworven door middel van de opbrengst van het misdrijf. Deze tekst is niet klaar en de stellers van de geamendeerde teksten zullen hem terugtrekken.

* * *

Afdeling 2 : *Wijziging aan de regels der voorwaardelijke veroordeling.*

Ten slotte nog een laatste wijziging aan het strafrecht betreffende de voorwaardelijke veroordeling. Zij heeft voor doel een betere individualisering van de straf mogelijk te maken.

Alinea 1 van het art. 9 der wet van 31 Mei 1888. gewijzigd door art. 1 der wet van 14 November 1947, luidt als volgt : « Bij het veroordelen tot één of meer straffen, wanneer de gevangenisstraf te ondergaan als hoofdstraf, twee jaar niet te boven gaat en de veroordeelde geen enkele vroegere veroordeling tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan drie maanden heeft opgelopen, kunnen de hoven en rechtbanken, bij een met redenen omklede beslissing, bevelen dat de ten uitvoerlegging van het vonnis of van het arrest of van de hoofd- of vervangende gevangenisstraffen, die zij bepalen, geschorst wordt voor een termijn waarvan zij de duur vaststellen... »

Volgens deze tekst mag dus de rechter de voorwaardelijkheid toekennen voor het geheel of voor de bijkomende straf, doch niet voor de hoofdstraf of omgekeerd.

De voorgestelde wijziging bestaat er in de woorden « of van de hoofd- of vervangende gevangenisstraf die zij bepalen » te vervangen door de woorden : « geheel of gedeeltelijk ».

Hieruit volgt dat de rechter zal kunnen verklaren dat een bepaald gedeelte van de hoofdgevangenisstraf (bv. voor een tijd gelijk aan het voorarrest) effectief zal dienen ondangaan te worden, terwijl het overige gedeelte voorwaardelijk zal blijven. Op deze wijze zal de straf in grotere mate overeenkomstig zijn met de feiten en met de persoon van de veroordeelde.

Het minste wat men van deze hervorming zou kunnen zeggen is dat ze menselijk is en waardig van onze strafrechtspleging.

* * *

Vertegenwoordiging der partijen door een advocaat drager der stukken, vereenvoudiging van de eed van de expert, uitschakeling van zekere voorzieningen in verbreking, verlichting van de taak der raadkamer, betere individualisatie van de straf, dit zijn in enkele woorden de hervormingen van het wetsvoorstel Charpentier.

Ik heb mijn taak beëindigd, aan U, waarde Confraters, de uwe: de onvoorwaardelijke goedkeuring van deze hervormingen, waardig van een gezonde en moderne rechtsbedeling.

(1) *Marchal* en *Jaspar* «Droit criminel» 1952 Nr 2516; *Novelles* «Des Tribunaux de la Police» nr 277; R.P.D.B. V^o Procédure pénale, nr 508; *Correct. Dinant, Jur. L.* 1932, p. 135; *Pol. Berchem* 13 Januari 1933 R.G.A.R. 1934-1576.

(2) Verbr. 13 Juli 1885, *Pas. I.222*; Verbr. 20 Febr. 1933, R.G.A.R. 1934-1433; *Corr. Antwerpen* 22 Juni 1932 R.G.A.R. 1933-1303; Verbr. 16 Juni 1930 *Pas. I.247*: «dat art. 185 Wb. Strafv. dient beperkt tot de rechtbanken die oordelen in correctionele zaken als eerste graad van rechtsmacht».

(3) *Pol. Berchem* 13 Januari 1933 R.G.A.R. 1934-1576; *Pol. Genappe* 12 Maart 1925 J.J.P. 1926 p. 378; *Pol. Verviers* 2 Februari 1921 *Pas. III.130*; *Pol. Brussel*, 27 Nov. 1904 J.J.P. 1905 p. 10; *Pol. Brussel*, 6 Nov. 1919 J.J.P. p. 28; *Corr. Antwerpen* 9 Oct. 1882 J.T. 1882 p. 756.

(4) Zie *Novelles* «Des Tribunaux de la Police».

(5) Zie *Novelles* «Des Tribunaux de la Police» nr 278; R.P.D.B. V^o Procédure pénale nr 511; V^o Mandat nr 161; *Marchal et Jaspar* «Droit criminel» 1952 nr 2516.

(6) *Corr. Dinant*, 22 Dec. 1931 *Jur. Liège* 1932 p. 135.

(7) Verbr. 1 Juni 1938 *Pas. I.192*: «Wanneer er geen verzet voorkomt tegen het horen van de vertegenwoordiger ingevolge mondelinge volmacht, bestaat er geen aanleiding tot verbreking».

(8) *Pol. Erezée*, 5 Oct. 1949 J.J.P. p. 252.

(9) *Van Roye* «Manuel de la Partie civile» 1945 nr 278 en volg.; R.G.A.R. 1929-366; zie ook J.J.P. 1931 p. 63; wijlen M. Vercammen, voorzitter der Rechtbank van Politie te Brussel, eiste een geschreven volmacht wanneer de advocaat zich aanstelde als burgerlijke partij, maar niet wanneer hij de betichte vertegenwoordigde.

(10) Verbr. Fr. 7 Maart 1862 D.P. 5.184; 3 Jan. 1400 D.P. 872; 6 Dec. nr. 1871 *Bull. Crim.* nr 183.

(11) R.P.B. V^o Appel en Matière Répressive nr 29 en V^o Procédure pénale nr 512 en de genoemde auteurs.

(12) Verbr. 24 Juni 1929 *Pas. I. 255*; zie ook *Bussel* 13 Jan. 1934 *Rev. Acc. Trav.* 1934-127.

(13) Verbr. 28 Februari 1898 *Pas. 1899. I. 101* en Verbr. 1 Juni 1920 *Pas. I. 181*; zie ook R.P.D.B. V^o Action civile nr 151.

(14) *Corr. Gent* 28 April 1934 R.G.A.R. 1935-1785; *Pol. Hologne* aan *Pierres* 19 Oct. 1923, bevestigd door *Lulk* 23 Juli 1924 aangehaald door *Van Roye* «Manuel de la Partie civile» nr 332; *Corr. Brussel*, 11 Jan. 1929 *Rev. Droit Pénal* 489.

(15) Wat betreft de onregelmatige vertegenwoordiging van de betichte: Verbr. 1 Juni 1938 *Pas. I.192*; Verbr. 26 Sept. 1939 *Pas. I.395*. Wat betreft de onregelmatige vertegenwoordiging van de burgerlijke partij: Verbr. 7 Febr. 1949 *Pas. I.109*; Id. 8 Sept. 1949 *Pas. I.571*; Id. 6 Febr. 1950 *Pas. I.383*; Id. 6 Oct. - 27 Oct., 10 Nov. 1947 *Pas. I. 394, 435, 469*; Id. 14 Juni 1948 *Pas. I.379*; Id. 13 Dec. 1943 *Pas. 44.1.105*; Id. 27 Jan. 1943 *Pas. I.142*.

(16) *Van Roye* «Manuel de la Partie civile» nr 278 en volg.

(17) Zie ook de artt. 146 en 148 Wb. Strafv. die gewag maken van de «vrederechter».

(18) Verbr. 20 Febr. 1933 R.G.A.R. 1934-1433: «dat de avoué normaal zijn functie uitoefent voor de rechtbank van eerste aanleg zetelende in correctionele zaken of in burgerlijke zaken in de gevallen waar de wet hem zulks toelaat zonder de rechtvaardiging te moeten voorbrengen van een bijzondere volmacht.»

(19) *Corr. Mons* 8 Nov. 1933 *Bull. Ass.* 1933 p. 947.

(20) Zie *Van Roye* R.G.A.R. 1929-366, welke enkele misdrijven voorziet die niet strafbaar zijn met een gevangenisstraf.

(21) Zie Verbr. Fr. 27 Juli 1893 D.P. 1. 542; Id. 1 Juni 1894 D.P. 1. 574; Id. 31 Dec. 1885 D. 1886 1. 385; Verbr. Fr. 2 Juli 1886 D. 1. 474; *Faustin Helie*, T. VI nr 2859; *Le Poittevin* «Code d'Instruction Criminelle» nr 28.

(22) Verbr. 19 Juni 1882 *Pas. I.321*; zie R.P.D.B. V^o Avocat, nr 94.

(23) Verbr. Fr. 1 Juni 1894 D. 1. 574; 2 Mei 1903 S. 1905 1. 303; zie ook R.P.D.B. V^o Procédure pénale nr 619 waar menigvuldige Franse beslissingen worden aangehaald en V^o Appel en Matière Répressive nr 106.

(24) *Faustin Helie* en *Depeiges* T. I nr 410.

(25) Verbr. 27 Dec. 1841 *Pas. I.377*; zie *Van Roye*, R.G.A.R. 1929-366 waar tegenstrijdige beslissingen vermeld worden; *Novelles* «Tribunaux correctionnels» nr 126: «waar de vertegenwoordiging in dit geval wordt aanvaard, maar waar geen enkele beslissing van rechtspraak wordt vermeld.»

(26) J.T. 1950 p. 409. Dit vonnis vermeldt het R.P.D.B. dat enkel verwijst naar Franse beslissingen.

(27) *Novelles* «Tribunaux correctionnels» nr 138; *Marchal* en *Jaspar* op. cit. nr 2554; R.P.D.B. V^o Action civile nr 151 contra R.P.D.B. V^o Avocat nr 93; *Braas* «Précis de procédure pénale» p. 177.

(28) In het wetsvoorstel vormen deze bepalingen de artt. 3, 4, 5 en 6; zij zouden ingelast worden in het Wb. Strafv. onder de nrs 184bis, 185, 185bis en 185ter.

(29) Zie *Novelles* «Tribunaux correctionnels» nr 134.

(30) Daar de vertegenwoordiging door de wet wordt toegelaten en de verschijning enkel een onderzoeksmaatregel uitmaakt is zij, naar onze mening, niet noodzakelijk om tegen sprekelijk het geding te binden.

(31) Desaangaande zie J. T. 1950 p. 103 en p. 403: artikels van P. *Foriers* en van Prof. *Philonenko*; zie advies van P. G. Paul *Leclerc* *Pas.* 1930 I. 139.

(32) Zie *Rev. Droit pénal* 1932 p. 713.

(33) Dit principe is nog onlangs bevestigd geworden door een arrest van het Militaire Gerechtshof te Brussel in datum van 20 Maart 1950, zie J. T. 1950 p. 408.

(34) Art. 6 der wet van 14 Juni 1948, gewijzigd door de wet van 22 Februari 1952.

(35) Zie namelijk J. T. 1948 p. 324.

(36) Zie namelijk *Genin* nr 524.

(37) Zie desaangaande *Genin* nr 538. De ministeriële beslissingen van 22 Sept. 1941, 7 Oct. 1941 en 8 Oct. 1941; zie *Rev. Enreg.* nr 541 en aanmerkingen; zie *Bull. des Quest. et Réponses* 27 Juli 1948 aangehaald door J. T. 1948, p. 323.

(38) De aanhechting is dus niet voorgeschreven door de artt. 203 en 373 Wb. Strafv., artikelen aangehaald in het antwoord van de Minister van Financiën; zie *Bull. der vragen en antwoorden* van 27 April 1948 hernomen door J. T. 1948 p. 323. Deze artikelen 203 en 373 maken geen gewag noch van de bijvoeging, noch van de bijzondere gemachtigde.

Het spreekt vanzelf dat de volmacht die uitgaat van de betichte in debet geregistreerd wordt en ook in debet geïssueerd wordt voor zegel (art. 160 4° C. Enreg. en art. 58 4° der wet van 7 Juni 1947 betreffende het zegel.)

(39) Zie Verbr. 12 Oct. 1896 *Pas. I.274* dat betrekking heeft tot de specialiteit van het mandaat; Verbr. 10 Febr. 1913 *Pas. I.102* en 16 Juni 1913 *Pas. I.330*; Verbr. 1912 *Pas. I.428*.

(40) Arrest van 12 Oct. 1896.

(41) Zie *Rev. Enr.* nr 541.

(42) Verbr. 25 Oct. 1948 J. T. 1949 p. 5 en noot; Verbr. 17 Juni 1948 *Pas. I.397*; Verbr. 26 Juni 1941 *Pas. I.260*.

(43) Verbr. 10 Maart 1947 *Pas. I.104* en 13 April 1947 *Pas. I.153*; Verbr. 3 Juni 1947 *Pas. I.235* met noot; *Novelles* «Pourvois en matière répressive» nr 155 en nr 81.

(44) Verbr. 25 April 1949 *Pas. I.302*; Verbr. 7 Nov. 1949 *Pas. I.125*; Verbr. 16 Febr. 1948 *Pas. I.107*; Verbr. 5 Nov. 1951 in zake *Houdmont t/ Gerard*: dat de bepalingen van het Wb. Strafv. toepasselijk blijven op de expertises bevoelen door de strafrechtsmacht, zelfs dan wanneer deze nog enkel moet beslissen over de vraag van de burgerlijke partij.

(45) Het is art. 1 van het wetsvoorstel.

(46) Naar onze mening hangt het gewetensvol en eerlijk vervullen van een deskundig onderzoek meer af van de mens dan van een gekjkte formule die de werkzaamheden voorafgaat of er op volgt.

(47) Verbr. 16 Febr. 1948 *Pas. I.107*; 28 Maart 1927 *Pas. I.187*; 21 Aug. 1941 *Pas. I.324*; Verbr. 5 Nov. 1951 in zake *Houdmont t/ Gerard*.

(48) Verbr. 10 Jan. 1949 *Pas. I.15*.

(49) Deze bepaling zou ingelast worden in art. 413 Wb. Strafv. tussen 2e en 3e alinea's.

(50) Deze bepaling is toepasselijk in politiezaken; Verbr. 16 Oct. 1944 *Pas. 1945.1.13*; Verbr. 1 Maart 1926 *I.269*; Verbr. 10 Dec. 1923 en 14 April 1924 *Pas. 24.1.72* en 305 en Verbr. 9 Oct. 1933 *Pas. 1934.1.20*.

(51) Verbr. 6 Jan. 1873 *Pas. I.47*; 8 Aug. 1924 *Pas. I.251*; 25 Oct. 1926 *Pas. 1927.1.77*; Verbr. 21 Juli 1933 *Pas. I.292*; 20 Juni 1934 *Pas. I.327*; 25 Oct. 1937 *Pas. I. 307*; en zie Inhoudstafel van *Bull. des Arrêts de la Cour* 1920-1924.

(52) Zie *Fuzier-Herman*, *Rép. V^o Cass. Crim.* nrs 1176 en 1177 (eed), zie *Novelles* V^o Pourvois en matière répressive nr 121.

(53) Zie namelijk Verbr. 25 April 1939 *Pas. I.211* en de andere arresten hierboven aangehaald.

(54) Verbr. 15 April 1942 *Pas. I.89*; 8 Mei 1949 *Pas. I.344*; 8 Sept. 1949 *Pas. I.574*; 20 Juni 1949 *Pas. I.459*; Verbr. 2 Mei 1949 *Pas. I.327*; 17 Oct. 1949 *Pas. I.77*; 7 Nov. 1949 *Pas. I.126*; 12 Juni 1950 *Pas. I.720*; 14 Nov. 1949 *Pas. I.157*; 27 Dec. 1949 *Pas. I.280*; 29 Jan. 1951 *Pas. I. 350*.

(55) Verbr. 5 Juli 1948; Verbr. 14 Juni 1949 *Pas. I.434*; *Cass.* 22 Dec. 1947 *Pas. I.558*; 8 Sept. 1949 *Pas. I.571*.

(56) J. T. 1949 p. 403.

(57) Verbr. 26 Oct. 1925 *Pas. 1926 I.25*; Verbr. 6 Nov. 1905 *Pas. 1906.1.42* en Verbr. 26 Nov. 1907 *I.53*, aangehaald door *Van Roye* op. cit. p. 350.

(58) *Corr. Lulk*, 4 Dec. 1941 *Pas. 1942.III.81*.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer. — 6 December 1951.

Voorzitter : M. Bail.

Raadsheer-Verslaggever : M. de Clippele.

Advocaat-Generaal : M. Ganshof van der Meersch.

Rijksmaatschappelijke zekerheid. — Toepasselijkheid van de bepalingen van het besluit van de Regent van 7 September 1946 omtrent de bijslag van 20 % wegens de niet-voldoening vóór de door het besluit gestelde termijn ook ten aanzien van de vóór de inwerkingtreding van het besluit reeds verschuldigde bijdragen.

Het besluit van de Regent van 7 September 1946 tot wijziging van het besluit van de Regent van 16 Januari 1945 betreffende de werking van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid heeft, zonder het karakter noch het percentage van de nalatigheidsbijslag te wijzigen, slechts in de plaats van de aanneming in de voorheen voorgeschreven vormen als voorwaarde voor de opeisbaarheid van bedoelde bijslag enkel het verschijnen van de termijn gesteld, vóór dewelke het bedrag der verschuldigde bijdragen moet worden voldaan.

Dat besluit van 7 September 1946 heeft van het daarbij ingestelde stelsel de voorheen verschuldigde bijdragen niet uitgezonderd. Het laat aan hen, die niet werden aangemaand, toe de bijdragen te betalen gedurende het eerste kwartaal, lopende ten dage van de inwerkingtreding van het besluit, terwijl de verhoging ad 20 % slechts wordt toegepast na het verstrijken van deze termijn.

Meergenoemd besluit heeft slechts ten doel voor de toekomst de toepassingsvoorwaarden te regelen van een verhoging, welke reeds voorheen op de niet-naleving ener wettelijke verplichting was gesteld.

Bedoelde bepalingen moeten dus worden toegepast ter zake van de bijdragen die reeds hadden moeten worden voldaan en niet werden voldaan binnen de gestelde termijn.

R. M. Z. t/ Moeykens.

Gelet op het bestreden vonnis, op 20 Januari 1950 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Gent, rechtdoende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek; van de artikelen 12 van het Wetsbesluit van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders, gewijzigd bij het Wetsbesluit van 6 September 1946 (artikel 2); 5 en 9 van het Regentsbesluit van 16 Januari 1945, welke artikelen gewijzigd werden bij het Regentsbesluit van 7 September 1946; van artikel 1 van gemeld Regentsbesluit van 7 September 1946 en van artikel 97 der Grondwet,

doordat het aangevochten vonnis, het beroepen vonnis bevestigend, geweigerd heeft verweerder te veroordelen tot betaling der som van 138 frank, welke een bijslag van 20 % op het saldo der over het vierde kwartaal van het jaar 1945 slaande bijdrage vormt, om reden dat gemelde bijslag enkel op de bijdragen, die binnen een bepaalde termijn niet betaald waren, automatisch verschuldigd werd gemaakt bij het Re-

gentsbesluit van 7 September 1946, dat pas op 1 October 1946 in werking is getreden, dus zonder terugwerkende kracht;

Zulks terwijl :

1) artikel 1 van gemeld Regentsbesluit van 7 September 1946, dat namelijk artikel 9 van het Regentsbesluit van 16 Januari 1945 wijzigt, die bijslag van 20 % automatisch oplegt op alle «verschuldigde bijdragen» en dus zowel op die, welke vóór 1 October 1946 opeisbaar geworden en op die datum en later nog verschuldigd waren, als op die, welke na zijn inwerkingtreding betaalbaar werden;

2) artikel 2 van het Burgerlijk Wetboek niet de wetten van openbare orde beoogt met het gevolg dat, wijl het Regentsbesluit van 7 September 1946 van openbare orde is, zijn bepalingen dus moeten toegepast worden op de bijdragen, die vóór 1 October 1946 betaalbaar werden, doch nog niet betaald waren op 15 December 1946, op welke datum de bijslag van 20 % voor de eerste maal en zonder andere voorwaarden verschuldigd werd;

Overwegende dat uit de processtukken blijkt dat verweerder op 17 November 1948 gedagvaard werd tot betaling van 829 frank, zijnde 1) 691 frank als bijdrage voor de maatschappelijke zekerheid, vierde kwartaal 1945; 2) 138 frank als verhoging met 20 % wegens te late betaling van deze bijdrage;

Dat verweerder de bijdrage van 691 frank betaald heeft na de dagvaarding van 17 November 1948;

Overwegende dat het bestreden vonnis bij bevestiging van het beroepen vonnis de eis van aanlegger afgewezen heeft, daar waar hij strekte tot de betaling van de vermeerdering van 20 % der bijdrage;

Dat deze beslissing steunt op de motivering, dat 1) de bijdrage verschuldigd was over het dienstjaar 1945, terwijl de verhoging der bijdrage, zoals zij nu geregeld is, enkel voorzien werd bij het Besluit van de Regent van 7 September 1946, dat pas in werking is getreden op 1 October 1946 zonder terugwerkende kracht; 2) dat dit nieuw Besluit de artikelen 5 en 9 vervangt van het Besluit van de Regent van 16 Januari 1945; doch dat die «sanctie» geenszins toepasselijk is wegens een te late betaling van een reeds, zoals in casu, vóór het in werking treden van het Besluit van de Regent van 7 September 1946 verschuldigde bijdrage; 3) dat anderzijds aanlegger zich evenmin mag beroepen op dit vorig besluit van 16 Januari 1945, vermits niets bewijst dat hij aan verweerder de aanmaning per aangetekend schrijven gezonden heeft, die vereist was als voorwaarde voor het innen van de verhoging met 20 %;

Overwegende dat bij artikel 8 van het Besluit van de Regent van 16 Januari 1945 aan de werkgever de verplichting wordt opgelegd op het crediet van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid bij de Dienst der Postchecks de door hem aan eerstbedoelde verschuldigde bijdragen te storten;

Overwegende dat in de oorspronkelijke tekst van artikel 9 van voormeld besluit een «nalatigheidsbijslag» werd voorzien in geval de werkgever na het verstrijken van de maand, in de loop waarvan hij tot nakoming van deze verplichting werd aangemaand, in gebreke was gebleven dit te doen;

Overwegende dat het besluit van de Regent van 7 September 1946, zonder het karakter noch het percentage van deze nalatigheidsbijslag te wijzigen, zich er toe beperkt heeft in de plaats van de aanmaning in de voorheen voorziene vormen, voorwaarde voor de

toepassing van bedoelde bijslag, enkel het aanbreken van de termijn te stellen vóór welke «het bedrag der verschuldigde bijdragen» dient te worden gestort;

Dat door naargelang van het tijdstip, waarop de bijdrage verschuldigd is, per kwartaal de termijn te bepalen, binnen welke de werkgever verplicht is haar te storten, het Besluit van de Regent van 7 September 1946, van het stelsel, hetwelk het invoert, de voorheen verschuldigde bijdragen niet heeft uitgezonderd; dat dit Besluit aan hen, die niet zijn aangemaand geweest, toelaat de bijdrage te storten gedurende het eerste kwartaal lopende ten dage van de inwerkingtreding, terwijl de verhoging, indien geen storting is verricht, slechts wordt toegepast na het verstrijken van deze termijn;

Overwegende dat dit besluit slechts ten doel heeft voor de toekomst de toepassingsvoorwaarden te regelen van een verhoging, welke reeds voorheen op de niet-naleving van een wettelijke verplichting was gesteld;

Overwegende dat door te weigeren bedoelde bepaling toe te passen ter zake van de bijdragen, welke reeds hadden dienen te worden gestort en niet werden gestort binnen de toegestane termijn, het bestreden vonnis de in het middel aangehaalde bepalingen heeft geschonden;

Om deze redenen,

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden op de registers van de Rechtbank van eerste aanleg te Gent en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, uitspraak doende in hoger beroep.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 3 December 1951.

Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Vandermersch.

Advocaat-generaal : M. Janssens de B'ethoven.

1. Verkeer. — Geen omschrijving van het begrip «hindernis» in het Verkeersreglement, dat ook geen onderscheid maakt tussen voorzienbare en niet voorzienbare hindernissen. — De vraag of overmacht aanwezig is, is van feitelijke aard.
2. Verbreking. — Voorbereidende of onderzoeksbeslissing niet vatbaar voor voorziening in cassatie vóór het eindarrest.

1. Het Algemeen Verkeersreglement bepaalt niet wat onder «hindernis» dient te worden verstaan en maakt geen onderscheid tussen voorzienbare en niet voorzienbare hindernissen.

De onvoorzichtigheid van een door de bestuurder van een voertuig aangereden hindernis sluit alleen dan diens schuld wegens overtreding van het verkeersreglement of wegens het toebrengen van slagen of verwondingen ingevolge onvoldoende vooruitzicht of voorzorg uit, wanneer zij overmacht oplevert.

Het bestaan van overmacht hangt van feitelijke omstandigheden af, welke de rechter over de feiten op in cassatie onaantastbare wijze beoordeelt.

2. Een vonnis, waarbij een vonnis van de lagere rechter

wordt bevestigd, hetwelk aan de burgerlijke partij een provisionele schadevergoeding heeft toegewezen en een deskundige heeft aangesteld tot bepaling van de omvang van de door het ongeval veroorzaakte arbeidsonbekwaamheid, is een voorbereidende of onderzoeksbeslissing, die aan het geschil geen einde maakt. Bedoeld vonnis is dus krachtens artikel 416 Sv. niet vatbaar voor voorziening in cassatie zo lang het eindvonnis niet is gewezen.

Stunz A. t/ Hauglustaine A., b. p.

Gelet op het bestreden vonnis, de 6e Juli 1951 uitgesproken door de Correctionele Rechtbank te Verviers;

I. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing op de publieke vordering :

Over het middel : het feit dat het bestreden vonnis niet genoegzaam met redenen is omkleed en dat deze onvoldoende motivering met het ontbreken er van gelijkstaat, doordat, ter beantwoording van de door aanlegger ter zitting van 6 Juli 1951 neergelegde conclusiën, waarbij hij liet gelden dat de burgerlijke partij Hauglustaine voor aanlegger een onvoorzienbare hindernis had uitgemaakt, het bestreden vonnis er zich toe bepaald heeft, zonder zijn beslissing met redenen te omkleeden of in elk geval zonder de in aanleggers conclusiën vervatte juridische en feitelijke motivering te beantwoorden, te verklaren dat de burgerlijke partij in de rij wagens stond opgesteld toen zij door aanlegger werd aangereden, en dat het derhalve naar recht niet voldoende was bewezen dat het slachtoffer de onvoorzienbare hindernis zou uitgemaakt hebben, zulks terwijl het begrip van de onvoorzienbare hindernis een juridisch begrip is, waarvan het Hof van Cassatie het recht en de plicht heeft de juiste toepassing door de rechter over de grond te beoordelen;

Overwegende dat het algemeen reglement over het vervoer niet bepaalt wat dient te worden verstaan onder hindernis en geen onderscheid maakt tussen voorzienbare en onvoorzienbare hindernissen;

Overwegende dat de onvoorzienbaarheid van een door de bestuurder van een voertuig aangereden hindernis diens schuld wegens inbreuk op het verkeersreglement of wegens het toebrengen van slagen of verwondingen bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg enkel uitsluit wanneer zij overmacht oplevert;

Overwegende dat het bestaan van overmacht afhangt van feitelijke omstandigheden, welke de rechter over de grond souverain beoordeelt;

Overwegende dat aanlegger in zijn vóór de Correctionele Rechtbank te Verviers genomen conclusiën beweerde, dat op het ogenblik dat hij met zijn voertuig een rij wagens achterna reed, die zich met matige snelheid voortbewogen om een tram langs haar linkerzijde voorbij te steken, daar de weg rechts door een vrachtwagen afgesloten was, de burgerlijke partij, die een trage en hinderlijke handkar voortduwde, gepoogd heeft in de rij plaats te nemen en zodoende loodrecht ten opzichte van de weg vóór aanleggers voertuig is gekomen; dat aanlegger beweerde door deze manoeuvre verrast geweest te zijn en «het recht te hebben te verklaren dat hij zich vóór een onvoorzienbare hindernis heeft bevonden»;

Overwegende dat het bestreden vonnis vaststelt dat de burgerlijke partij in de rij wagens was opgesteld, toen aanlegger haar heeft aangereden; dat het aldus tegenover aanleggers beweringen een feitelijk gegeven

stelt, waardoor de onjuistheid van die bewering wordt aangetoond en waaruit het afleedt dat de burgerlijke partij, in strijd met hetgeen aanlegger staande hield, voor hem geen onvoorzienbare hindernis heeft opgeleverd;

Overwegende dat het bestreden vonnis aldus een passend antwoord heeft verstrekt op de door aanlegger genomen conclusiën en dat het middel feitelijke grondslag mist;

II. In zoverre de voorziening gericht is tegen de beslissing op de burgerlijke vordering:

Overwegende dat het bestreden vonnis, wat de beslissing op de burgerlijke vordering aangaat, er zich toe beperkt een vonnis te bevestigen van de Rechtbank van Politie te Dison, waarbij aan de burgerlijke partij een provisionele schadevergoeding wordt toegewezen en een deskundige wordt aangesteld tot bepaling van de omvang der onbekwaamheid, waardoor zij is getroffen;

Overwegende dat deze aan de bevoegdheid vreemde beslissing slechts een voorbereidende of onderzoeksbeschikking is welke aan het geschil geen einde maakt;

Dat zij luidens artikel 416 van het Wetboek van Strafvordering dus niet vatbaar is voor een voorziening in cassatie vooraleer het eindarrest is gewezen, weshalve de voorziening niet ontvankelijk is;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

1e Kamer. --- 9 Januari 1952.

Voorzitter: M. De Potter.

Raadsheren: M.M. Rutsaert en Hallemans.

Advocaat-generaal: M. Mahaux.

Advocaten: Mrs Humblé en La Haye.

1. **Vonnis. — Berusting.**
2. **Hoger beroep. — Vatbaarheid voor hoger beroep van geschillen over onbevoegdheid. — Grens voor de vatbaarheid voor hoger beroep.**
3. **Bewijs. — Niet toepasselijkheid van art. 1325 B.W. op zaken van koophandel.**

1. *Het voldoen van een bij voorraad uitvoerbaar verklaard vonnis nadat beslag is gelegd op de goederen van de veroordeelde kan niet als berusting in het vonnis worden aangemerkt.*

2. *De regel dat geschillen van onbevoegdheid steeds vatbaar zijn voor hoger beroep (art. 38, lid 3, wet van 25 Maart 1876) geldt zowel voor de betrekkelijke als voor de volstrekte onbevoegdheid.*

Wanneer het bestreden vonnis van de rechtbank van koophandel, waarbij de ontbinding ener koopovereenkomst wordt uitgesproken, een schadevergoeding van minder dan fr. 25.000 toekent, is het niet vatbaar voor hoger beroep. (art. 16, wet van 25 Maart 1876).

3. *De bepaling van art. 1325 B.W. omtrent het aantal originelen, dat moet worden opgemaakt, van de akte betreffende een wederkerige overeenkomst, is niet toepasselijk op zaken van koophandel.*

Stulens t/ Ruel.

Overwegende dat hoger beroep werd ingesteld tegen de vonnissen van 9 Juni 1949 en 1 December 1949 van de Rechtbank van Koophandel te Brussel;

Overwegende dat, voor zover tegen het vonnis van 1 December 1949 gericht, het hoger beroep binnen de wettelijke termijn werd ingesteld, doch beroepene er de ontvankelijkheid van betwist wegens berusting in het vonnis van 1 December 1949 door beroeper;

Overwegende dat, bovenbedoeld vonnis bij voorraad uitvoerbaar werd verklaard en beroeper slechts tot uitvoering er van overging, nadat zijn goederen ter uitvoering van vermeld vonnis op 12 December 1950 in beslag werden genomen; dat een uitvoering in dergelijke omstandigheden geenszins als een berusting in het gewezen vonnis kan worden beschouwd;

Overwegende dat beroepene verder tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep besluit, defectu summae;

Overwegende dat het beroep steeds ontvankelijk is in zover het de onbevoegdheid opwerpt van de eerste rechter (art. 38 al. 3 der Wet van 25 Maart 1876, gewijzigd door art. 10 der wet van 15 Maart 1932, art. 425, gewijzigd door art. 20 van het Koninklijk Besluit n° 300 van 30 Maart 1936, en 454 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering); dat deze regel zowel geldt voor de onbevoegdheid ratione loci als voor de onbevoegdheid ratione materiae (cf. Rép. Prat. Droit Belge, V° Appel en matière civile et commerciale n° 59; Beltjens: Code de Procédure Civile, bd. I, blz. 264, art. 38 van de Wet van 25 Maart 1876 N°s 17 en 19); dat de beroeper reeds voor de eerste rechter deze onbevoegdheid ratione loci heeft opgeworpen en het beroep tegen de beslissing van de eerste rechter ontvankelijk is in zover deze laatste over de bevoegdheid heeft uitgesproken;

Overwegende ten aanzien van de bevoegdheid ratione loci, dat de eerste rechter uit de door hem in aanmerking genomen gegevens terecht als bewezen beschouwt, dat de bevoegdheid van de rechtbanken te Brussel door partijen bedongen en aangenomen werd, daar de regel van artikel 1325 van het Burgerlijk Wetboek nopens het aantal op te maken originelen van wederkerige overeenkomsten in handelszaken niet van toepassing is; dat hij verder ook met recht zijn bevoegdheid uit de bepaling van artikel 42 van de wet van 25 Maart 1876 afleidt, aangezien de vordering op een verbintenis steunt, die te Brussel moest worden uitgevoerd;

Overwegende dat beroepene gerechtigd is, wat de grond der zaak betreft, de niet-ontvankelijkheid van het beroep defectu summae op te werpen, dat de bij dagvaarding van 29 Juli 1948 ingestelde eis inderdaad de verbreking tot voorwerp had van de koop van een «Frigo Coppeland» met de toekenning van een schadevergoeding van 20.000 frank met de rechterlijke intresten; dat de eerste rechter op deze eis is ingegaan, doch de schadevergoeding tot de som van 8.250 frank met de gerechtelijke intresten heeft beperkt; dat beroepene de bevestiging van het vonnis a quo vordert;

Overwegende dat het beroep inderdaad ingevolge artikel 16 van de Wet van 25 Maart 1876, gewijzigd door de Wet van 20 Maart 1948, niet ontvankelijk is, gezien het bedrag van de laatste aanleg voor de vonnissen van de Rechtbanken van Koophandel op 25.000 frank is vastgesteld;

Overwegende dat het beroep niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang in zover het tegen het vonnis van 9 Juni 1949 is gericht aangezien deze beslissing door het vonnis van 1 December 1949 werd te niet gedaan;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gezien artikel 24 der Wet van 15 Juni 1935, waarvan toepassing werd gedaan,

Gehoord de Heer Advocaat-generaal Mahaux in zijn ter openbare zitting uitgebracht eensluidend advies,

Verklaart het beroep niet ontvankelijk in zover het tegen het vonnis van 9 Juni 1949 is gericht; — ten aanzien van het vonnis van 1 December 1949 verklaart het beroep ongegrond wat de bevoegdheid betreft en niet ontvankelijk wat de grond der zaak aangaat.

Veroordeelt beroeper in de kosten van het hoger beroep.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 14 Juli 1951.

Eerste Voorzitter: M. Haus.

Raadsheren: MM. de Bersaques en Axters.

O. M.: MM. Matthys, Subst. Procureur-Generaal.

Advocaten: Mrs J. Eeckhout en Delobel (Ieper).

1. **Echtscheiding door onderlinge toestemming. — Toepasselijkheid van art. 1134 B.W. op de in art 280/1° B.W. bedoelde overeenkomst. — Gebondenheid van partijen.**
2. **Notariële akte. — Niet ontvankelijkheid van vordering, die uitsluitend de tenuitvoerlegging ener notariële akte tot voorwerp heeft. — Een notariële akte is immers een op zichzelf voor tenuitvoerlegging vatbare titel.**
3. **Wedereis. — De niet ontvankelijkheid van de hoofdvordering heeft de niet ontvankelijkheid van de wederreis ten gevolge.**

1. *Ook de in artikel 280, 1° B.W. bedoelde overeenkomst is onderworpen aan de bepaling van artikel 1134 B.W. Ieder van de gewezen echtgenoten kan in rechte de wijziging vorderen van de overeenkomst betreffende de kinderen, doch zolang wijziging niet bij vonnis is uitgesproken blijft ieder van hen aan het overeengekomene gebonden en mag niet eigenmachtig daarvan afwijken.*

2. *Wanneer de in artikel 280, 1° B.W. bedoelde akte notarieel is verleden, is een vordering, die uitsluitend de tenuitvoerlegging van die titel tot voorwerp heeft, niet-ontvankelijk wegens het gemis aan belang van de eiser. Immers een notariële akte is op zich zelf een voor tenuitvoerlegging vatbare titel (artikelen 545 en 547 Rv. en 19 van de notariswet van 16 Maart 1803).*

Buiten het in artikel 1319 B.W. bedoelde geval kan de uitvoerbaarheid van een notariële akte ook nog geschorst worden, indien de inhoud van de in de notariële akte opgenomen overeenkomst bestreden wordt.

3. *In casu is bij wederreis de inhoud van de overeenkomst bestreden, maar de wederreis volgt het lot van de hoofdvordering en is dus eveneens niet ontvankelijk.*

V. d. B. t/ M.

Gezien de stukken, o.m. het bevelschrift op 25 April 1951 tussen partijen op tegenspraak verleend door de heer Voorzitter der rechtbank van eerste aanleg te Ieper, zetelende in kortgeding;

Overwegende dat het hoger beroep tijdig en regelmatig werd ingesteld;

Overwegende dat partijen bij wederzijdse toestemming uit de echt gescheiden zijn; dat bij akte van Meesters De Cook en Lauwers, notarissen te Ieper,

dd. 19 Februari 1948 overeengekomen was dat de minderjarige kinderen aan de bewaking van appellant zouden toevertrouwd worden, terwijl tevens het bezoekrecht van geïntimeerde werd geregeld; dat appellant sinds 20 Januari 1951, ondanks herhaalde aanmaningen door deurwaarder, weigert zijn kinderen op bezoek te laten gaan bij geïntimeerde; dat geïntimeerde voor de rechtbank van eerste aanleg te Ieper bij exploit van 24 Maart 1951 dienaangaande een hoofdvordering ingeleid heeft en tevens in kortgeding de toekenning heeft gevraagd van het bezoek der kinderen tijdens de Paasvacantie, zoals in de overeenkomst voorzien, en de verdere uitvoering van de overeenkomst gedurende de loop van de procedure in de hoofdzak; dat de eerste rechter deze vordering heeft ingewilligd;

Overwegende dat appellant in hoger beroep zijn besluiten van eerste aanleg herhalend, voorhoudt dat de vordering zonder voorwerp is, vermits de notariële akte van 19 Februari 1948 op zich zelf een uitvoerbare titel is; dat hij tevens zijn tegenvordering weer opneemt om het bezoek van de kinderen aan geïntimeerde in hun belang te doen ophouden en aanbiedt door getuigen de nadelige invloed van geïntimeerde op hare kinderen te bewijzen;

Overwegende dat krachtens artikel 1134 B.W. de wettelijk gesloten overeenkomsten gelden als wet voor degenen die ze hebben aangegaan; dat ook de overeenkomst van artikel 280, 1° B.W. aan deze regel onderworpen is; dat, nadat de echtscheiding door de ambtenaar van de burgerlijke stand uitgesproken is, ieder van de gewezen echtgenoten in rechte de wijziging van de overeenkomst betreffende de kinderen vorderen mag (Piérard: T. II, n° 808, p. 573; Luik, 21 Januari 1920, Pas. 1920, II, 65), doch dat, zolang over dergelijke vordering niet gewezen is, de overeenkomst de partijen blijft verbinden; dat derhalve appellant niet gerechtigd was eigenmachtig aan de bezoeken van zijn kinderen bij hun moeder een eind te stellen;

Overwegende dat, wanneer van de overeenkomst van artikel 280, 1° B.W. een notariële akte werd opgemaakt, daar waar met een onderhandse akte kon worden volstaan, partijen aan hun verbintenis de uitvoerbaarheid hebben willen verschaffen, die artikel 547 Rv. en artikel 49 van de wet van 16 Maart 1803 aan alle notariële akten toekent ten einde niet gehouden te zijn voor de tenuitvoerlegging op de rechterlijke macht beroep te doen;

Overwegende dat artikel 545 Rv. voor de notariële akten dezelfde formule van uitvoerbaarheid voorziet als voor de rechterlijke uitspraken en naar artikel 146 Rv. en het Koninklijk Besluit van 11 Augustus 1950 verwijst; dat nergens, wat de uitvoerbaarheid betreft, enig onderscheid gemaakt wordt tussen een rechterlijke uitspraak en een notariële akte (Luik, 28 October 1937, Jur. Liège 1937, 313);

Overwegende dat een vordering, die uitsluitend de tenuitvoerlegging van een uitvoerbare titel tot voorwerp heeft, niet ontvankelijk is bij gebrek aan belang van de aanlegger (Brussel, 11 April 1935, B. J. 1935, 446); dat de uitvoerbaarheid van een notariële akte, buiten de gevallen van artikel 1319 B.W., geschorst kan worden, wanneer de inhoud van de in de notariële akte opgenomen overeenkomst bestreden wordt (Aarlen; 4 December 1900, Pas. 1902, III, 127; Aarlen, 8 Juni 1904, Pas. 1950, III, 12);

Overwegende dat appellant bij wederreis de inhoud van de overeenkomst van 19 Februari 1948 bestrijdt, vermits hij vordert dat het bezoekrecht van de kinderen aan geïntimeerde zou ontzegd worden, maar een wederreis niet ontvankelijk is, wanneer de hoofdvorde-

ring het niet is (Brussel, 1 Februari 1858, Pas. 1859, II, 223; Brussel, 21 Januari 1918, Pas. 1918, II, 91);

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935,

Gehoord de heer Vermeulen, eerste-advocaat-generaal, in zijn eensluidend advies,

Alle andere meeromvattende besluiten als ongegrond verwerpende,

Ontvangt het hoger beroep, verklaart het gegrond, doet diensgevolge het bestreden bevel te niet en, opnieuw wijzend, verklaart de vordering van geïntimeerde en derhalve ook de wedereis van appellant niet ontvankelijk, wijst dienvolgens beide af en veroordeelt geïntimeerde tot de kosten van eerste en van tweede aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

7 November 1951.

Voorzitter: M. Thienpont.

Raadsheren: MM. van Wetter en Belpaire.

O. M.: M. Matthys, Subst. Procureur-Generaal.

Advocaten: Mrs Hubéné en Van de Castele.

Vennootschap. — Het in kracht van gewijsde gegane vonnis van faillietverklaring ener P.V.B.A. verhindert niet een latere uitspraak over de vraag of deze P.V.B.A. al dan niet in rechte bestond. — Geen gezag van gewijsde t.a.v. een niet in behandeling gekomen vraag — Rechterlijke uitspraak nodig tot tenietdoening van de schijn van vennootschap. — Nietigheid van openbare orde. — Ambtshalve vaststelling door de rechter. — Bevel tot tussenkomst in het geding van de schijn-medevennoot (stroman).

Het niet-bestaan ener P.V.B.A. kan worden ingeroepen, al is zij bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis in staat van faillissement verklaard. Daar de vraag of de vennootschap al dan niet bestond bij de behandeling der faillissementsaanvraag niet werd opgeworpen, heeft het vonnis van faillietverklaring geen uitspraak gedaan over het al dan niet bestaan der vennootschap, zodat het op dat punt geen gezag van gewijsde heeft. Over het al dan niet bestaan der vennootschap kan derhalve ook na haar faillietverklaring nog worden beslist.

Bij een niet-bestaande vennootschap kan een uiterlijke schijn van vennootschap hebben bestaan, zodat de rechter de volstreekte nietigheid der vennootschap eerst moet uitspreken.

Een vordering, waarbij de nietigverklaring der vennootschap niet «in terminis» wordt gevorderd, omdat eiser de vennootschap als van rechtswege nietig beschouwt, doch zijn vordering uitdrukkelijk op de nietigheid der vennootschap doet steunen, moet geacht worden impliciet de vordering tot nietigverklaring te omvatten. De nietigheid ener P.V.B.A., die van haar oprichting af slechts één lid had, is een volstreekte wegens het ontbreken van een wezenlijke vereiste voor elke overeenkomst van vennootschap (artikel 1832 B.W.) en bovendien van openbare orde, zodat de rechter die nietigheid ambtshalve dient vast te stellen.

Ten einde de nietigheid van bedoelde P.V.B.A. te kunnen uitspreken mag de rechter de gedwongen tussenkomst in het geding van de schijn-medevennoot (stroman) bevelen. Deze schijnvennoot wiens rechten door de uitspraak zouden kunnen worden ge-

schaad, zou immers het recht hebben derden-verzet te doen.

Lauwers-De Beukelaar t/ Mr Van de Castele, q.q.

Overwegende dat de oorspronkelijke vordering er toe strekt appellante te horen veroordelen aan geïntimeerde q.q. te betalen de som van 316.536,80 frank, zijnde het passief van de in staat van faillissement verklaarde P.V.B.A. «B. B. C.», alsook de liquidatiekosten van het faillissement, om reden dat gezegde P.V.B.A. «nietig en onbestaande» zou zijn, daar zij in feite slechts één vennoot had, nl. appellante;

Overwegende dat de Koophandelsrechtbank te Gent bij het vonnis a quo dd. 21 December 1949 de vordering heeft toegestaan;

Overwegende dat appellante beweert dat de «onbestaanbaarheid» der vennootschap niet kan worden ingeroepen, omdat bedoelde vennootschap in staat van faillissement werd verklaard bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis, zodat haar bestaan als bewezen dient te worden aangezien als «resjudicata»;

Overwegende dat, daar de kwestie toen niet werd opgeworpen, het vonnis, dat het faillissement uitsprak, niet noodzakelijk tot voorwerp had over het geldig bestaan of de nietigheid der vennootschap uitspraak te doen en derhalve op dat punt geen kracht van gewijsde heeft;

dat niets dus belet dat ook na het vonnis van faillietverklaring over het «niet bestaan» der vennootschap uitspraak wordt gedaan (Verbreking, 25 Maart 1880, Pas. I, 108; Gent, 20 October 1883, Pas. 1884, II, 648; De Page, Droit Civ., T. III, n° 961-962; Resteau, Soc. An., T. I, n° 213; Rép. Prat., V° Soc. Anon., n° 83 en 102; V° Soc. à forme comm. (génér.), n° 154; V° Faillite, n° 69; Nouvelles, Dr. Comm., T. III, n° 294);

Overwegende dat geïntimeerde, die zijn vordering tot betaling uitdrukkelijk doet steunen op de nietigheid eerst moet uitspreken (De Page, Droit Civil, T. I, dat deze nietigheid (of «onbestaanbaarheid») van rechtswege, buiten elke rechterlijke uitspraak, is ingetreden;

Overwegende dat, indien de vennootschap in werkelijkheid nooit meer dan één vennoot heeft gehad, zij weliswaar volstrekt nietig was en dit ab initio;

dat echter, zelfs indien men ze als «onbestaande» zou aanmerken, er nochtans in casu ongetwijfeld een uiterlijke schijn van vennootschap is, welke eerst door de rechter dient te worden te niet gedaan;

dat derhalve, opdat de nietigheid der P.V.B.A. zou vaststaan, de rechterlijke macht de volstreekte nietigheid eerst moet uitspreken (De Page, Droit Civil, T. I, n° 96, 3° en 101, T. II, n° 781);

Overwegende dat, zo geïntimeerde's vordering weliswaar «in terminis» niet strekt tot nietigverklaring der vennootschap — dewelke geïntimeerde immers acht van rechtswege te zijn ingetreden — hij zijn vordering nochtans uitdrukkelijk doet steunen op de nietigheid der vennootschap;

dat men aannemen kan, dat deze vraag impliciet in zijn vordering is begrepen;

dat blijkens de besluiten, die in hoofdzaak juist op dat punt betrekking hebben, het gerechtelijk contract zeker deze vraag behelst;

Overwegende overigens dat een P.V.B.A., die van af haar stichting slechts één vennoot telde, niet slechts volstrekt nietig is bij gebrek aan de wezenlijke vereisten van elk contract van vennootschap (artikel 1832 B.W.), maar dat deze nietigheid bovendien van openbare orde is (Resteau, Soc. Anon., T. IV, 1835, u. 36; Verbr., 5 Januari 1911, Pas. I, 68, met advies

van advocaat-generaal Terlinden; Brussel, 2 Maart 1910, Pas. II, 131);

dat het Hof deze volstreekte nietigheid derhalve zelfs ambtshalve zou dienen uit te spreken (Gent, 20 October 1883, Pas. 1884, II, 64; zie ook: Fred., *Traité de Dr. Comm. Belge*, T. IV (uitg. 1950), n° 7, p.p. 65-66, en p. 458; T. V, p. 879);

Overwegende echter dat, ten einde de nietigheid der P.V.B.A. te kunnen uitspreken, alle (in casu: beide) vennoten, en niet slechts appellante D. B. in het geding zouden moeten zijn;

Overwegende dat het Hof ambtshalve de gedwongen tussenkomst mag bevelen van de andere vennoot V. d. V. A. (artikelen 464 en 474 B.W.; Verbr., 10 Juli 1884, Pas. 1884, I, 226; Verbr., 21 April 1910, Pas. 1910, I, 196; Rép. Prat. V° intervention en matière civile, n°s 155-156, 104 en vlg. en 113 en volg.; contra: Braes: *Proc. civ.*, T. II, n°s 1094 à 1102 en 1230-31 et note, als-ook Burgerlijk Procesrecht Van Bauwel, T. I, n° 207);

dat deze laatste immers voldoet aan de voorwaarden om te kunnen tussenkomen en deze maatregel anderszids nodig is voor de oplossing van het geding;

dat V. d. V. inderdaad als derde, die voor de eerste rechter niet is geroepen en wiens rechten door het vonnis worden geschaad of door het arrest zouden kunnen worden geschaad, het recht zou hebben derden verzet te doen;

Overwegende dat er alle reden is om deze maatregel, die van aard is de oplossing van het hoofdgescil te bespoedigen en een nieuw geding overbodig te maken, thans te bevelen;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, gehoord de heer substituut procureur-generaal Van Parijs in zijn gedeeltelijk eensluidend advies; alle meer omvattende besluiten vooralsong verwerpende, ontvangt het hoger beroep en, vooraleer recht te doen, beveelt ambtshalve aan de geïntimeerde, oorspronkelijke eiser, de genaamde V. d. V. A. in het hangende geding te roepen;

Stelt de zaak te dien einde uit tot 21 Januari 1952;

De uitspraak omtrent de kosten voorbehouden.

NOOT: Zie in dit nummer het vonnis a quo van de Rechtbank van Koophandel te Gent, dd. 21 December 1945.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer. — 19 Januari 1952.

Voorzitter: M. Huyghebaert.

Rechts: MM. Sury en Majean.

O. M.: M. van de Velde.

Ontkenning van vaderschap — Echtscheiding bij onderlinge toestemming. — Toepasselijkheid van art. 313, lid 2, B.W. ook op het geval, dat in een geding tot echtscheiding bij onderlinge toestemming de echtgenoten overeenkomstig art. 280, 2°, B.W. zijn overeengekomen omtrent een afzonderlijke woonplaats van de vrouw.

Artikel 313, lid 2, B.W. is van toepassing zowel wanneer bij een geding tot echtscheiding bij onderlinge toestemming de verblijfplaats van de vrouw overeenkomstig artikel 280, 2°, B.W. tussen de echtgenoten is overeengekomen als wanneer bij een geding tot echtscheiding op grond ener bepaalde oorzaak door de rechter een verblijfplaats aan de vrouw

is aangewezen. De tekst van artikel 313, lid 2, B.W. vereist niet noodzakelijk een rechterlijke uitspraak.

De schriftelijk vastgelegde overeenkomst tussen de echtelieden omtrent de verblijfplaats der vrouw en de door de voorzitter der Rechtbank overeenkomstig artikel 284 B.W. tot de vrouw gerichte waarschuwing leveren een beslissing op, waarbij de vrouw gemachtigd is een afzonderlijke woonplaats te hebben zoals bedoeld in artikel 313, lid 2, B.W.

V. M. t/ V. en cs.

Overwegende dat verweerders, alhoewel behoorlijk gedagvaard geen pleitbezorger hebben gesteld binnen de wettelijke termijn;

Overwegende dat aanlegger het vaderschap ontkent van het kind Jean Marie Joseph Meerbergen, geboren te Berchem op 27 Januari 1951;

Overwegende dat bij vonnis dezer rechtbank van 21 Februari 1951 de echtscheiding bij onderlinge toestemming toegestaan werd tussen aanlegger en tweede verweerster en de echtscheiding uitgesproken werd door de ambtenaar van de burgerlijke stand op 3 Maart 1951;

Overwegende dat de vordering tijdig werd ingesteld;

Overwegende dat aanlegger als grond van zijn vordering inroept het feit, dat het kind geboren werd meer dan drie honderd dagen na de beslissing, waarbij de vrouw werd gemachtigd een afzonderlijke woonplaats te hebben;

Overwegende dat de eerste verschijning in raadkamer op 15 Februari 1950 inderdaad gebeurde maar dan 300 dagen vóór de geboorte van het kind;

Overwegende dat de echtelieden vóór deze verschijning een schriftelijke regeling getroffen hadden betreffende het verblijf der vrouw, zoals voorgeschreven door artikel 280 B.W., welke regeling als volgt luidde: «Mevrouw Meerbergen-Verhoeven zal gedurende de proeftijd moeten verblijven ten huize Pater Damiaanstraat 93, te Wilrijk»;

Overwegende dat tijdens deze verschijning de heer voorzitter mevrouw Meerberg-Verhoeven, zoals voorgeschreven door artikel 284 B.W., verwittigde dat zij binnen de vier en twintig uren haar intrek moest nemen in het huis te Wilrijk, Pater Damiaanstraat 93, tot het tijdstip der voltrekking van de echtscheiding;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie het advies geuit heeft, dat de overeengekomen en voorgeschreven woning in geval van procedure tot echtscheiding bij onderlinge toestemming niet gelijkstaat met het aan de vrouw aangewezen verblijf tijdens een procedure tot echtscheiding wegens een bepaalde oorzaak en dat de man artikel 313, lid 2, slechts kan inroepen in geval van procedure wegens bepaalde oorzaak en niet in geval van procedure door onderlinge toestemming;

Overwegende dat dit onderscheid en deze beperkende interpretatie van artikel 313 (wet 20 Maart 1927) niet gegrond zijn; dat de tekst «de beslissing waarbij de vrouw werd gemachtigd ene afzonderlijke woonplaats te hebben» niet noodzakelijk een vonnis, een eigenlijke rechtspraak vereist; dat de schriftelijk vastgestelde overeenkomst tussen de echtelieden omtrent de verplichte verblijfplaats der vrouw en de waarschuwing aan de vrouw gedaan door de heer Voorzitter der rechtbank ingevolge deze overeenkomst tussen de echtelieden om binnen de vier en twintig uur haar intrek te nemen in het overeengekomen huis wel een beslissing is, waarbij de vrouw gemachtigd werd een afzonderlijke woonplaats te hebben in de zin van artikel 313, lid 2, B.W.;

Overwegende dat er ook geen elementen voorgebracht worden waaruit zou blijken dat de wetgever

in 1927 het onderscheid tussen de twee echtscheidings-procedures zou beoogd hebben;

Overwegende dat er geen redenen zijn om de ontkenning van vaderschap op een verschillende wijze te regelen in geval van een geding tot echtscheiding bij onderlinge toestemming en in geval van een geding tot echtscheiding wegens een bepaalde oorzaak; dat de ontkenning door enkele verklaring van de man berust op de onwaarschijnlijkheid van het vaderschap (De Page, I, n° 1076); dat deze onwaarschijnlijkheid even groot is wanneer de vrouw tot afzonderlijke woning verplicht is ingevolge artikel 280, 2° en 284 B.W., als wanneer zij daartoe verplicht is ingevolge de artikelen 268 en 269 B.W.;

Om deze redenen,

De Rechtbank, gehoord het strijdig advies van de heer A. Van de Velde, substituut van de Procureur des Konings, uitgebracht ter openbare zitting van 5 Mei 1951;

Rechtdoende bij verstek;
Verklaart de eis ontvankelijk en gegrond.

NOOT: Verg. in dezelfde zin De Page, Complément I, n° 1090B, en het bij deze auteur aangehaalde arrest van het Hof te Brussel, 22 April 1942, Pas. 1942, II, 50.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE OUDENAARDE

25 April 1951.

Voorzitter: M. De Groote.

Rechters: MM. De Vos en De Wulf.

Advocaten: Mrs de Riemaecker en Vandermaeren.

Testament. — Uitlegging. — Grenzen van de wettelijke taak van de uitvoerder ener uiterste wilsbeschikking. — Nietvatbaarheid voor uitbreiding door de erflater. — Ruime uitlegging van het woord «erfgenamen» als mede-omvattende legatarissen. — Betwisting van een testament. — Wederrechtelijk houden van goederen der nalatenschap ingevolge nietig verklaard testament. Verplichting tot teruggave.

Bepaling in een testament: «indien een of ander mijner erfgenamen dit testament betwist, geef ik mijn uitvoerder de last hen uit te sluiten van de erfenis».

De uitsluiting werkt van rechtswege, ook al geschiedt zij niet door de uitvoerder van de uiterste wilsbeschikking. Deze handeling valt immers zonder twijfel buiten de wettelijke taak van de uitvoerder; de erflater kan de taak van de uitvoerder niet tot dergelijke daden uitbreiden.

De erfgenamen, die uit de vervallenverklaring van de rechten der betwistende personen voordeel moeten trekken zijn bevoegd uitsluiting in rechten te vorderen.

Het in een testament voorkomend woord «erfgenaam» moet in het algemeen in ruime zin worden opgevat, alsmede omvattende de legatarissen.

De sanctie van bovenstaande testamentsbepaling kan niet worden toegepast wegens een betwisting, die heeft plaats gehad voordat het bestaan van het strafbeding aan de betwister bekend was.

Het aanwenden van moreel geweld en listige kunstgrepen om door de erflater een ander testament te doen maken en het invoeren van het nieuwe testament moeten worden aangemerkt als betwisting van het vorige testament. Beslissend karakter van de kwade trouw van de betrokkene.

Hij die tot de nalatenschap behorende goederen onder zich houdt krachtens een nietig verklaard

testament, doet zulks wederrechtelijk en is tot teruggave aan de erfgenamen verplicht.

Van den Moortgaete t/ Van den Storm en consoorten.

Overwegende dat de zaak de uitvoering betreft van een eigenhandig testament, dagtekenende van 16 September 1940, waarbij wijlen juffrouw Pessemier Maria Anna Virginie, in leven wonende te Denderwindeke, gelegateerd heeft:

1° aan de twee eerste verweerders haar «huis met hoving en al wat er in te vinden is»;

2° aan dezelfde, na andere particuliere legaten te hebben vermaakt ten voordele van derden, al haar «overige onroerende goederen te Denderwindeke» op voorwaarde, dat zij haar «getrouw» bleven «dienen» tot bij haar afsterven;

en 3° aan de tweede en derde verweerster, respectievelijk 2/12e en 1/12e van eigendommen, gelegen te Voorde, Aspelare, Santbergen, Idegem en Smeerhebbeloorzegem, met uitzondering van hetgeen was afgestaan aan de kerk van Voorde;

Overwegende dat de eis namelijk tot doel heeft:

1° Voor recht te horen zeggen dat de twee eerste verweerders de erflaterster niet «getrouw zijn blijven dienen tot bij haar afsterven», dat zij derhalve niet gerechtigd zijn de afgifte te vragen van het hierboven onder n° 2 vermelde legaat en dat de goederen, die dit legaat uitmaken, het aandeel der erfgenamen, waaronder de eisers, zullen doen toenemen;

2° voor recht te horen zeggen dat de drie verweerders bedoeld testament betwist hebben; dat zij derhalve van alle legaten dienen te worden vervallen verklaard ingevolge de bepaling, die de erflaterster de 12 Augustus 1942 aan haar testament van 16 September 1940 toevoegde, namelijk «Indien een of ander mijner erfgenamen dit testament betwist, geef ik mijn uitvoerder de last hem uit te sluiten van de erfenis»; en dat de goederen, welke die legaten uitmaken het aandeel der erfgenamen, waaronder de eisers, zullen doen toenemen;

3° de verweerders te horen veroordelen tot teruggave van de legaten, die thans in hun bezit zijn, alsook van alle opbrengsten, inkomsten en krozen, voortkomende van die legaten sedert 9 December 1942, datum van het overlijden van juffrouw Pessemier, met veroordeling tot de betaling van intresten op de verschuldigde sommen, en, om die opbrengsten te kunnen bepalen, een deskundige te horen aanstellen, doch verweerders te horen verwijzen tot de betaling van een som van 500.000 frank, als voorschot;

en 4° voorlopig een sekwester te horen aanstellen, die tot taak zal hebben de betwiste goederen in bezit te nemen en te besturen;

I. De eis, onder 1°, steunend op de niet-ervulling van de voorwaarde «getrouw blijven dienen»;

Overwegende dat die eis klaarblijkelijk alle belang verliest, indien de eis onder n° 2° ingewilligd wordt;

11. De eis onder 2°, steunend op het strafbeding, voorzien bij het codicil van 12 Augustus 1942:

A. Over de ontvankelijkheid van deze eis en over de tussenkomst van de testamentuitvoerder Brijs;

Overwegende dat de verweerders de onontvankelijkheid van deze eis opwerpen op grond van een gezegd gebrek aan de nodige hoedanigheid van de eisers; dat zij namelijk voorhouden, dat niemand anders dan de testamentuitvoerder deze eis had kunnen instellen;

Overwegende dat deze opwerping geen steek houdt; dat het instellen van deze eis ontegensprekelijk buiten het kader valt van het wettelijk mandaat van een testamentuitvoerder — wettelijk mandaat, dat door de

erflaatster niet kon worden uitgebreid tot het stellen van zulke daden (De Page, VII, 2, n° 1350);

Overwegende dat de eisers de nodige hoedanigheid wel bezitten, vermits zij als erfgenamen voordeel moeten trekken uit een gebeurlijke uitsluiting van de verweerders;

Overwegende dat de testamentuitvoerder Brijs vrijwillig in het geding is tussengekomen om zich aan te sluiten bij de besluiten van de aanleggers betreffende die eis; dat de ontvankelijkheid van de tussenkomst niet betwist wordt; dat er derhalve akte dient te worden gegeven aan de partij Brijs van haar tussenkomst waarvan zij echter natuurlijk de kosten moet dragen (R. P. D. B., V°, « Intervention en matière civile », n°s 243 en 287);

B. Ten gronde :

Overwegende dat het vanwege de eerste verweerder niet opgaat te beweren dat hij onder de toepassing van dit strafbeding niet kan vallen, omdat hij geen « erfgenaam » is van juffrouw Pessemier; dat het woord « erfgenaam » slechts uitzonderlijk in zijn beperkte juridische zin dient te worden opgevat, als het in olografische testamenten voorkomt, dat het in het algemeen dient te worden verstaan in de zin, die het in de gewone taal heeft, te weten een algemene benaming, slaande zowel op werkelijke erfgenamen, in de technische zin van het woord, als op legatarissen; dat deze interpretatie in het huidige geval des te meer geboden is, daar de erflaatster het bewijs geleverd heeft in het testament zelf dat ze het onderscheid niet maakte; dat het niet ernstig is in verband hiermede te beweren dat het strafbeding de legatarissen in elk geval niet kan betreffen, omdat men zich niet zou kunnen inbeelden dat een legataris een testament zou betwisten, vermits hij alles te verliezen heeft bij het wegvallen van het testament; dat die redenering absoluut vals is, daar een legataris er belang kan bij hebben het testament, dat hem bevoordeelt, te betwisten ofwel pro partim, om eventueel van een aangroeiing te genieten, ofwel zelfs voor het geheel, om een vorig testament te doen herleven of om de wettelijke erfopvolging te zien plaats grijpen;

Overwegende dat de aanleggers aanvoeren dat de drie verweerders het olografisch testament van 16 September 1940 zouden betwist hebben, doordat zij: 1° bij middel van captatiemaneuvres juffrouw Pessemiers hebben aangezet een nieuw testament op te stellen, namelijk het authentiek testament van 7 November 1942, dat bij een in kracht van gewijsde getreden arrest van het Hof van Beroep te Gent dd. 25 April 1949 nietig verklaard werd wegens captatie en suggestie, en doordat zij 2° na de dood van juffrouw Pessemier dit laatste testament, dat de vrucht was van hun bedrieglijke manœuvres van captatie en suggestie te hebben willen opdringen tegen de beschikkingen in het testament van 16 September 1940;

Overwegende dat op verweerders in ieder geval de sanctie van het strafbeding niet kan worden toegepast wegens feiten, die zij zouden gepleegd hebben voordat zij het bestaan van het strafbeding kenden; dat niet bewezen is dat zij de inhoud van het codicil van 12 Augustus 1942 kenden vóór het overlijden van de erflaatster;

dat het evenvermeld eerste verwijt derhalve absoluut geen waarde heeft; dat hier dus niet moet uitgemaakt worden of het aanwenden van moreel geweld en het stellen van bedrieglijke handelingen tot captatie en suggestie ja dan neen als daden van betwisting kunnen worden aangezien ten opzichte van een vorig testament;

Overwegende dat, wat het tweede verwijt betreft,

de verweerders hun verweer beperken tot het aanvoeren, dat zij het olografisch testament slechts hadden kunnen betwisten vanaf het ogenblik waarop dit testament de erfopvolging was komen te bepalen en dat, zolang het authentiek testament niet nietig verklaard was en dus de erfopvolging bepaalde, zij dit moesten eerbiedigen;

dat zij dus de materialiteit niet betwisten der feiten, die hun worden verweten, namelijk dat zij, nadat zij onbetwistbaar kennis hadden van het bestaan en de inhoud van het olografisch testament en dus ook van het strafbeding, boven de uitvoering van dit testament de uitvoering verkozen hebben van het authentiek testament, dat zij tegen de werkelijke wil in van de de cusus bij middel van geweld en bedrog bekomen hadden, en dat zij de geldigheid van dit testament, waarvan zij de gebreken kenden, in rechte verdedigd hebben tegen hen, die de nietigverklaring daarvan vorderden om het olografisch testament te kunnen uitvoeren; dat zij enkel maar de draagwijdte betwisten, die de aanleggers aan die feiten geven;

Overwegende dat dit verweer echter geen steek houdt, dat het geen twijfel kan lijden dat zulke feiten daden van betwisting zijn van het olografisch testament; dat de kwade trouw, die de houding van de verweerders heeft moeten kenschetsen, het doorslaand element is in de appreciatie van zulke feiten; dat de argumentatie van de verweerders haar waarde verliest door het feit, dat zij ontegensprekelijk wisten dat het testament, tegen hetwelk zij er een ander wilden opdringen, de devolutie van de erfenis had moeten bepalen, waren zij niet op bedrieglijke wijze tussengekomen; dat verweerders trouwens wel beseft hebben, dat hun stelsel daar een zwak punt vertoonde, vermits zij in nota's aangedrongen hebben op het feit, dat het niet uitgesloten was dat zij de geldigheid van het authentieke testament te goeder trouw verdedigd hadden en dat het bewijs niet geleverd was dat zij te kwader trouw gehandeld hadden; dat het niet ernstig is staande te houden dat men te goeder trouw de geldigheid zou kunnen inroepen en verdedigen van iets, dat men zelf door morele dwang en bedrog bekomen heeft;

dat verweerders ten onrechte op de kiesheid zouden wijzen der zaken, waar het om erfenisbejaging gaat, en op de voorzichtigheid waarmede de rechtbanken in zulke zaken te werk gaan, om er het besluit uit te trekken dat het niet uitgesloten is dat zij toch te goeder trouw hebben kunnen optreden ter verdediging van de geldigheid van het authentieke testament; dat zulke argumenten eerder tot het tegenovergestelde besluit moeten leiden, daar zij ontegensprekelijk bewijzen dat, wanneer aangenomen wordt dat er captatie plaats greep, zulks om redenen is die het absoluut onmogelijk maken dat de daders zich te goeder trouw zouden verdedigd hebben;

Overwegende dat het strafbeding derhalve zijn toepassing moet vinden;

III. De eis onder n° 3° de « petitio hereditatis » :

Overwegende dat de tweede en derde verweersters ten stelligste betwisten, dat zij in het bezit zouden zijn van een of ander goed, dat aan juffrouw Pessemier zou toebehoord hebben; dat eisers niet schijnen aan te dringen en in elk geval het bewijs niet leveren, dat deze verweersters toch iets zouden bezitten, dat tot de nalatenschap Pessemier behoort;

Overwegende dat de eerste verweerder zulk bezit niet betwist; dat hij nochtans de hoedanigheid van algemene legataris verloren heeft tengevolge van de nietigverklaring van het authentiek testament van 7 November 1942; dat hij ten andere tengevolge van de beslissing over het tweede punt van de huidige

eis alle rechten verliest op gelijk welk deel van de nalatenschap van juffrouw Pessemier; dat zijn bezit derhalve wederrechtelijk is, dat deze eis dienvolgens gegrond is; ten minste wat de teruggave betreft van de hoofdzak (de legaten);

Overwegende dat de partijen de kwestie van de afrekeningen, die tussen hen moeten plaats grijpen, betreffende de inkomsten, gebeurlijke vergoedingen, enz., niet uitvoerig hebben besproken; dat zij zich akkoord slechts gevraagd voor het beheer van de eerste verweerder vooreerst het voorwerp zou uitmaken van een deskundig onderzoek;

Overwegende dat de Rechtbank over geen genoegzame beoordelings-elementen beschikt om thans enige som provisioneel toe te kennen;

IV. Eis onder 4° : de aanstelling van een sekwester :

Overwegende dat uit de wijze, waarop deze eis door de aanleggers geformuleerd wordt, blijkt dat hij slechts een voorlopig karakter heeft in die zin, dat deze maatregel slechts gevraagd wordt voor het geval thans geen definitieve beslissing ware gevallen;

dat het enige punt, dat hangende blijft — namelijk de eis tot teruggave van de opbrengsten, inkomsten en krozen der erfelijke goederen, die de eerste verweerder in zijn bezit houdt — het treffen van zulke maatregel niet kan rechtvaardigen; dat het voorwerp zelf van deze betwisting zelfs nog niet bepaald is;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Recht doende in eerste aanleg en op tegenspraak, alle verdere en strijdig besluiten van de hand wijzend als niet ontvankelijk althans niet gegrond; geeft akte aan partij Brijns van haar tussenkomst;

Zegt dat de drie verweerders, daar zij het olografisch testament van wijlen Juffrouw Pessemier dd. 16.9.1940 betwist hebben, ingevolge het strafbeding, dat door de erfplaatster bij dit testament gevoegd werd op 12.8.1942, vervallen zijn verklaard van de legaten, die het ten hunne voordele inhoudt; zegt dat die legaten het aandeel der erfgenamen van wijlen juffrouw Pessemier zullen doen toenemen;

Zegt dat het eerste punt van de eis derhalve alle belang verloren heeft;

Verwijst de eerste verweerder tot de teruggave van al de goederen, die deel uitmaken van de nalatenschap van wijlen juffrouw Pessemier en die hij in zijn bezit houdt, en, alvorens uitspraak te doen nopens de eis tot teruggave van de opbrengsten, inkomsten en krozen, voortkomende van die goederen, beveelt een deskundig onderzoek; stelt de heer Edgard Van Oudenhove, notaris te Denderhoutem aan als deskundige, met opdracht, met inachtneming van de artikelen 315 en volgende van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, en, na alle nodige of nuttige inlichtingen te hebben genomen en na de partijen te hebben gehoord in hun gezegden en uitleggingen, in een met redenen omkleed verslag het gedrag te bepalen van de ontvangsten en uitgaven, die de eerste verweerder gedaan heeft met betrekking tot de goederen van de nalatenschap van wijlen Juffrouw Pessemier sedert haar overlijden en zijn advies uit te brengen omtrent het beheer van die goederen door de eerste verweerder, met bepaling desnoods van het aan fouten of nalatigheden te wijten verlies;

Geeft akte aan de eerste verweerder, dat hij zich bereid verklaart alle in zijn bezit zijnde bescheiden aan de heer deskundige voor te leggen en te zijner beschikking te stellen; zegt, voor zoveel nodig dat

hij daartoe gehouden is op de eerste hem door de heer deskundige gedane vordering, zegt dat er thans geen aanleiding bestaat een voorschot toe te kennen op het gebeurlijk saldo van die op te maken rekeningen; verklaart het derde punt van de eis ongegrond in de mate waarin het tegen de twee verweersters gericht is;

Zegt dat de aanstelling van een sekwester niet meer noodzakelijk is;

Verwijst de verweerders tot de betaling der tot heden gevallen kosten met inbegrip van de kosten van dit vonnis, doch met uitsluiting van die van de vrijwillige tussenkomst, die door de tussenkomende partij dienen te worden gedragen;

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tengestaande de aanwending van enig rechtsmiddel en zonder borgtocht, behalve voor wat de kosten betreft.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE HASSELT

1e Kamer — 16 October 1951.

Voorzitter : M. Kranzen.

Rechters : M.M. Leën en Ghysen.

Openbaar Ministerie : M. Dossaer.

Advocaten : Mrs Koninckx en Reynders.

Parlementaire onschendbaarheid. — Openbare orde. — Niet ontvankelijkheid van de strafvordering tegen medeverdachte in verknochte zaken en van de vorderingen der burgerlijke partijen.

Het door het Openbaar Ministerie ingestelde hoger beroep kan bij uitzondering werking hebben ten opzichte van de burgerlijke partij, nl. in zaken van openbare orde.

De parlementaire onschendbaarheid is van openbare orde. De wetgever heeft te dien aanzien geen onderscheid gemaakt tussen vervolgingen wegens misdaad, wanbedrijf of overtreding.

Bij wegens verknochtheid gevoegde zaken heeft de niet-ontvankelijkheid van de vordering tegen de verdachte volksvertegenwoordiger de niet-ontvankelijkheid van die tegen zijn mede-verdachte ten gevolge en eveneens de niet-ontvankelijkheid van de vorderingen van de burgerlijke partijen.

O. M. t/ C. en G.

Overwegende dat de beroepen regelmatig zijn naar de vorm en tijdig werden ingesteld;

Overwegende dat niet wordt betwist dat op het ogenblik van de dagvaarding en nu nog verdachte C. lid was van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en dat de zitting van deze Kamer op dat ogenblik niet was gesloten en het nog steeds niet is;

Overwegende dat het hoger beroep door het Openbaar Ministerie ingesteld wordt in het belang van de wet, zowel in het voordeel als in het nadeel van de betichten;

dat bij uitzondering het door het Openbaar Ministerie ingestelde hoger beroep zelfs uitwerking heeft ten opzichte van de burgerlijke partijen in aangelegenheden, die van openbare orde zijn;

dat het beroep door het Openbaar Ministerie hier klaarblijkelijk werd ingesteld, omdat er geen rekening werd gehouden met de parlementaire onschendbaarheid van verdachte C.;

dat dit beroep dus ontvankelijk is;

Overwegende dat de parlementaire onschendbaarheid van openbare orde is;

dat de wetgever geen onderscheid heeft gemaakt tussen vervolgingen wegens misdad, wanbedrijf of overtreding (Pandectes belges, Ve Immunités parlementaires, n°s 31, 32; Cass., 31 December 1900, Pas. 1901, I, 89);

Overwegende dat de door het Openbaar Ministerie voor de Politie rechtbank ingestelde strafvordering bij gevolg niet ontvankelijk was;

Overwegende dat het Openbaar Ministerie terecht de overtredingen respectief ten laste gelegd van betichte C. en G., als innig verknocht heeft beschouwd en samengevoegd tot één zaak;

dat het niet mogelijk is afzonderlijk uitspraak te doen over het feit ten laste gelegd van C., en over dit, ten laste gelegd van G.;

dat de niet-ontvankelijkheid van de eis ten opzichte van de eerste die ten opzichte van de tweede medebrengt;

Overwegende dat de niet-ontvankelijkheid van de vordering van het Openbaar Ministerie de niet-ontvankelijkheid van de eisen van de burgerlijke partijen tot gevolg heeft;

Overwegende dat het initiatief van de vervolgingen genomen werd door het Openbaar Ministerie;

.....

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

1e Kamer. — 21 December 1949.

Voorzitter: M. Saverys.

Rechters: MM. Vleurinck en Tack.

Referendaris: M. van Mullem.

Advocaten: Mrs Hubéné en Van de Castele.

Vennootschap. — Een P.V.B.A., die van haar oprichting af slechts één lid heeft gehad, bestaat niet. — Persoonlijke aansprakelijkheid van dat ene lid voor de schulden der fictieve P.V.B.A., wier zaakvoerders als zijn vertegenwoordigers moeten worden beschouwd, alsmede voor de kosten van het faillissement der niet bestaande P.V.B.A.

Een P.V.B.A., die van haar oprichting af nooit meer dan één lid heeft gekend, terwijl de andere bij de oprichting verschenen persoon een stroman was, is onbestaand daar een maatschap een wilsovereenstemming vereist tussen ten minste twee personen (artikel 1832 B.W.).

Bedoeld enig lid moet geacht worden onder de handelsnaam van de niet bestaande P.V.B.A. handel te hebben gedreven en is dienvolgens aansprakelijk voor alle ten name van de niet-bestaande P.V.B.A. aangegane verbintenissen. De zgn. zaakvoerders der niet-bestaande P.V.B.A. moeten geacht worden als vertegenwoordigers van het ene lid te hebben gehandeld.

Het ene lid is ook gehouden tot betaling van de faillissementskosten van de failliet verklaarde (niet-bestaande) P.V.B.A., daar deze kosten niet zouden zijn ontstaan, indien bedoeld ene lid de fictieve vennootschap niet had opgericht of de schulden van deze had voldaan.

Lauwers-De Beukelaer t/ Mr Van de Castelle, q.q.

Overwegende dat eiseres bij exploit van 22 Juli 1949 geregistreerd, verzet heeft ingesteld tegen het bij ver-

stek te haren laste door deze Rechtbank op 8 Juni 1949 gewezen vonnis, waarbij zij als persoonlijk gehouden tot al de verbintenissen van de door haar opgerichte fictieve P.V.B.A. «B. B. C.», dewelke failliet werd verklaard bij vonnis dezer Rechtbank, dd. 15 Maart 1947; verwezen werd om aan de heer curator in dit faillissement te betalen de som van 316.536,80 frank, zijnde het bedrag van het passief van voornoemde vennootschap, tevens ook die van 20.000,— frank, voor onkosten van de likwidatie van ditzelfde faillissement, boven de gerechtelijke interesten en de gedingkosten;

Overwegende dat eiseres aanvoert tot staving van haar verzet, dat in strijd met de door verweerder in verzet q.q. gedane bewering, de P.V.B.A. «B. B. C.» noch fictief, noch nietig is;

..... (zonder belang);

Overwegende dat uit de hiervoren uiteengezette feiten en beschouwingen blijkt, dat de P.V.B.A. «B. B. C.» van haar oprichting af nooit meer dan één lid heeft geteld, namelijk mevrouw Joanne De Beukelaer, eiseres in verzet, — daar de andere bij de oprichting verschenen persoon, met name August Vanderveken, feitelijk een stroman was, — voornoemde vennootschap onbestaande was en is, — omdat een maatschap immers hoofdzakelijk de vereniging veronderstelt van minstens twee personen (artikel 1832 B. W.);

Overwegende dat verweerder in verzet q.q. dan ook en met reden zich beroept op het feit van voornoemde vennootschap en haar enig lid, namelijk mevrouw De Beukelaer, eiseres in verzet, in specie aanziet als hebbende onder een handelsnaam handel gedreven en deze laatste terecht bij zijn oorspronkelijk exploit van 17 December 1948 gedagvaard heeft tot het uitvoeren en naleven van al de verbintenissen door voornoemde onbestaande vennootschap aangegaan;

dat inderdaad al de door deze vennootschap aangegane verbintenissen moeten aangezien worden als zijnde overgegaan op haar enig lid, dat de voortzetting van haar persoon is;

Overwegende dat het zonder belang is na te gaan of de verplichtingen en verbintenissen, welke in specie aan eiseres in verzet dienen te worden opgelegd, al dan niet door haar persoonlijk werden aangegaan en of namelijk, zoals eiseres in verzet het voorwendt, zij nooit met derden rechtstreeks in contact gekomen is;

dat, indien de derden alleen met de zaakvoerders van de P.V.B.A. «B. B. C.» gehandeld hebben, bedoelde zaakvoerders door het feit dat voornoemde vennootschap onbestaande was en als de eigen zaak van eiseres in verzet moet worden beschouwd, slechts als vertegenwoordigers van deze laatste opgetreden zijn;

dat eiseres in verzet voor de door haar vertegenwoordigers aangegane schulden instaat;

Overwegende dat eiseres in verzet beweert dat niet bewezen is dat het passief van de P.V.B.A. «B. B. C.» de som van 316.536,80 frank zou bedragen;

Overwegende dat de betwiste som het bedrag uitmaakt van de door de heer curator in voornoemd faillissement gecontroleerde tot nu toe ingediende schuldvorderingen;

Overwegende dat eiseres in verzet ook ten onrechte beweert dat zij niet kan gehouden zijn tot het betalen der kosten van de likwidatie en van ereloon van de curator, omdat deze het gevolg niet kunnen zijn van haar daad;

dat verweerder in verzet q.q. met reden daartegen doet gelden dat, indien eiseres in verzet geen deel genomen had aan de oprichting ener fictieve maat-

schappij of indien zij de schulden van deze vereffend had, deze likwidatie onnodig zou zijn geweest;

dat bovendien, indien deze kosten zouden moeten afgetrokken bij de verdeling onder de schuldeisers, deze laatsten de volledige uitbetaling waarop zij recht hebben zouden missen;

Overwegende dat deze kosten tot heden niet vast bepaald zijn en door de heer Rechter-Commissaris eerst dienen te worden begroot;

Om deze redenen,

Gezien de wetsbepalingen op het talengebruik in gerechtszaken in zake werden nageleefd;

Geeft akte aan verweerder q.q. van zijn voorbehoud om nieuwe eisen in te stellen, indien na dit geding nieuwe schuldeisers mochten opdagen;

Ontvangt het verzet;

Verklaart het ongegrond in zoverre het vonnis waartegen verzet, eiseres in verzet veroordeeld heeft om aan verweerder in verzet q.q. te betalen de som van 316.536,80 frank, met de gerechtelijke interesten en de kosten;

Zegt dat na begroting der likwidatiekosten door de Rechter-Commissaris de zaak voor verdere behandeling op de rol der zitting van 4 Januari eerstkomende zal ingeschreven worden;

Verwijst van nu af eiseres in verzet in de twee derden der kosten van haar verzet.

NOOT: Zie in dit nummer het arrest van het Hof te Gent, dd. 7 November 1951.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

4e Kanton. — 16 Januari 1952

Rechter: M. Struyf.

Advocaten Mrs E. Boonen en Paul Pollet.

1. Verzet. — Ontvankelijkheid. — Verlenging van verzettermijn overeenkomstig art. 20 Rv.

2. R.M.Z. — Verjaring. — Van het aan art. 21 der wet van 17 April 1878 ten grondslag liggend beginsel kan bij de wet en dus ook bij wetsbesluit in dier voege worden afgeweken, dat voor de verjaring van de burgerlijke vordering een ander termijn wordt bepaald dan voor de verjaring van de strafvordering.

1. Het feit, dat eiser in verzet « eerst na zijn terugkeer uit Nederland op 6 November 1951 voor het eerst iets vernam omtrent de bij verstek tegen hem gevoerde procedure met al de aankleven van dien », zoals woordelijk in het exploit van verzet is gesteld, is niet een feit, waaruit noodzakelijk de bekendheid met het vonnis zelf voortvloeit. Het verzet is derhalve ingevolge art. 20 Rv. ontvankelijk.

Eiser in verzet kan ten overvloedige beroep doen op art. 1032 bis Rv., daar het exploit in een aangrenzende provincie is uitgebracht.

2. Art. 12 van het wetsbesluit van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid, bepalend dat de vorderingen van de Rijksdienst voor maatschappelijke zekerheid wegens niet betaling van bijdragen eerst na drie jaar verjaren, terwijl de strafvordering na één jaar verjaart, is bindend of-schoon daarbij wordt afgeweken van het beginsel, dat ten grondslag ligt aan art. 21 der wet van 17 April 1878 en van openbare orde is. Dit beginsel is immers niet opgenomen in de Grondwet, doch slechts in een

wet, zodat daarvan steeds bij de wet kan worden afgeweken al betreft dat beginsel de openbare orde. Wetsbesluiten staan gelijk met wetten.

Van de Giessen t/ Rijkskas voor Jaarlijks Verlof.

Aangezien verweersters in verzet opwerpen dat eiser in verzet niet ontvankelijk is op grond dat het exploit van verzet is uitgebracht meer dan drie dagen nadat hij kennis had gekregen van het tegen hem gewezen verstekvonnis;

Aangezien het feit, dat eiser in verzet « eerst na zijn terugkeer uit Nederland op 6 November 1951 voor het eerst iets vernam omtrent de bij verstek tegen hem gevoerde procedure met al de aankleven van dien », gelijk woordelijk in het exploit van verzet is te lezen, niet een feit is waaruit noodzakelijk de bekendheid met het vonnis zelf voortvloeit, zodat, nu eiser in verzet ontkent, dat hij met het vonnis zelf bekend was — hetwelk hem slechts daags nadien, zegge op 7 November 1951 door zijn verzekeraars zou overgemaakt zijn — en verweersters in verzet geen feiten stellen en te bewijzen aanbieden, waaruit die bekendheid zou volgen, eiser in zijn verzet ontvankelijk is bij toepassing van art. 20 Rv.;

Aangezien overigens en ten overvloede van recht eiser in verzet beroep kan doen op art. 1032bis van het wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, luidens hetwelk de termijnen van minder dan acht dagen, vastgesteld voor de dagvaardingen, aanmaningen en andere akten, die gedaan worden aan de persoon of aan de woonplaats in België, verlengd worden met één dag, indien het met een akte betreft, die in een aangrenzende provincie, gelijk in het onderhavig geval, moet gedaan worden;

Aangezien immers de bepalingen van art. 1032bis voormeld klaar en duidelijk zijn en derhalve niet vatbaar voor interpretatie; dat zij in algemene bewoordingen zijn opgevat en dan ook niet beperkend mogen worden toegepast (Répert. Prat. Dr. Belge V° Procédure Civile n° 353; Contra Vredegerecht Schaarbeek 8.12.1937 T.V. 713);

Aangezien hieruit volgt dat het verzet ontvankelijk is;

Aangezien eiser in verzet de ontvankelijkheid der vordering van verweersters betwist op grond van verjaring;

Aangezien hij ten deze voorhoudt dat de burgerlijke vordering steeds tegelijk met de strafvordering verjaart; dat van dit beginsel, dat ten grondslag ligt aan art. 21 der wet van 17 April 1878 en van openbare orde is, door bijzondere wetten althans door bijzondere wetsbesluiten niet kan afgeweken worden; dat derhalve art. 12 van het wetsbesluit van 28 December 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid nietig en niet verbindend is, voor zover het bepaalt dat de vorderingen van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid uit hoofde van niet betaling van bijdragen eerst na drie jaar verjaren, terwijl de strafvordering na één jaar verjaart;

Aangezien dit middel faalt omdat het hoger bedoeld beginsel grond vindt in een wet en niet in de grondwet, zodat het de Wetgever steeds is toegelaten hiervan door een wet af te wijken, zelfs indien het betrekking heeft met de openbare orde;

Aangezien hieraan niet afdoet dat de afwijking geschied is bij een wetsbesluit; dat immers de wetsbesluiten al de eigenschappen hebben van de wetten en als zodanig dezelfde verbindende kracht bezitten (Répert. Prat. Dr. Belge V° Pouvoir Législatif, n° 48 en 54);

Aangezien art. 28 der wet van 17 April 1878 dusdanige afwijking uitdrukkelijk voorziet;

Aangezien de Wetgever van 28 December 1944 duidelijk zijn wil te kennen heeft gegeven om van meer- vermeld beginsel af te wijken door de vorderingen van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid aan twee verschillende verjaringstermijnen te onderwerpen, zegge de eenjarige verjaringstermijn voor de strafvordering en de driejarige verjaringstermijn voor de burgerlijke vordering;

Aangezien derhalve alleen laatstgenoemde driejarige verjaringstermijn in het onderhavig geval toepassing kan vinden;

.....

BIBLIOGRAPHIE

A. C. F. KOCH: *De rechterlijke organisatie van het graafschap Vlaanderen tot in de 13^e eeuw.* - (Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, nieuwe reeks, deel V, 1951) Gent, 1951, 214 p.

In dit werk, dat vóór enkele jaren als proefschrift in de Faculteit der Wijsbegeerte en Letteren te Gent werd voorgedragen, is de schrijver, thans bibliothecaris te Deventer, er ten volle in geslaagd de rechterlijke organisatie in Vlaanderen tot in de 13^e eeuw te schetsen, voorzover zij emaneerde van de graaf.

In een eerste deel worden de verhoudingen uiteengezet van de graaf tot de niet-grafelijke gerechten in zijn graafschap. Hieruit kan men opmaken dat de middelbare justitie de jurisdictie was, die een heer, na aftrek van het halsrecht ten behoeve van een machtiger heer, uit het (vice-) comitatus had overgehouden. Ons interesseren in de eerste plaats de heerlijkheden waarover de Vlaamse graaf zelf het halsrecht had verworven. Verder is gebleken dat inderdaad een aantal edelen, oorspronkelijk in het bezit van de hoge als de lage rechtsmacht, in de zin van *maiores* en *minores causas*, het halsrecht aan de graaf heeft moeten overlaten. Eindelijk werd de invloed onderzocht van de bloedban op de kerkelijke heerlijkheden maar vooral in de mate waarop de grafelijkheid daaruit voordeel heeft kunnen trekken; in een eerste fase geschiedde de uitschakeling van de voorgd; in de tweede fase stellen wij de poging vast van de graaf om de immuniteit te verbreken (waarbij vooral de uitbreiding van 's graven jurisdictie in de gouw van Atrecht werd bestudeerd).

Het tweede deel is gewijd aan de grafelijke regionale schepenbanken en hun maners, en onderscheiden in kasselrijschepenbanken en ambachtsschepenbanken. Achtereenvolgens worden kasselrij na kasselrij bestudeerd, de kasselrij zijnde de territoriale eenheid waarin het graafschap Vlaanderen op rechterlijk, tevens militair en bestuurlijk gebied was verdeeld. In een eerste hoofdstuk wordt de rechterlijke organisatie besproken van de kasselrijen, die met een deel binnen, met een ander deel buiten die zone waren gelegen: St Omaars, Rijsel en Doornik. Daarna volgen de kasselrijtjes Burburg, Sint Winoksbergen en Veurne, elk met hun eigen gerecht, die achtereenvolgens van de burcht van St Omaars werden losgemaakt. Daarna de kasselrijen Ieper, Kassel en Aire, eindelijk Gent, Brugge en Kortrijk.

In het derde deel worden de nieuwe gerechten, evenals de maners, de schouten of baljuws, bestudeerd.

Een belangrijke studie, die verschillende problemen

uit de Vlaamse rechtsgeschiedenis heeft opgelost en een goede synthesis, die nieuwe aspecten opent en die men in de toekomst niet zal kunnen voorbijgaan.

L. Th. Maes.

GUGGENHEIM Paul: *Lehrbuch des Völkerrechts*, unter Berücksichtigung der internationalen und schweizerischen Praxis, 1951, band II, Verlag für Recht und Gesellschaft, Basel.

Dit werk is het tweede deel het handboek van Prof. Guggenheim van het volkenrecht. Het eerste deel verscheen reeds in 1948. Laatstgenoemde publicatie bevatte zeer uitvoerige en degelijke uiteenzettingen over belangrijke vraagstukken van het internationaal publiek recht. In het bijzonder willen wij hier herinneren aan belangrijke verhandelingen over het probleem van het volkenrecht als rechtsorde, de gelding van het verdragsrecht, het rechtskarakter der soevereine staten, de structuur der tussenstaatse groeperingen en de ontleding der rechtsgebieden van het volkenrecht. De lectuur van dit eerste deel liet voorzien, dat het nog uit te geven gedeelte op zijn beurt een belangrijke bijdrage zou worden voor de literatuur van het internationaal publiek recht.

In het tweede deel vangt de auteur aan met een grondige ontleding van het begrip der onrechtmatige daad en de gevolgen, die zij in het tussenstaats recht veroorzaakt. Schrijver benadert dit vraagstuk door een systematische ontleding van de toestand der verschillende rechtssubjecten, die de dragers zijn van de volkenrechtelijke verantwoordelijkheid. Niet alleen wordt daarbij de aandacht gevestigd op de rol der instanties, die rechtstreeks optreden in de normale buitenlandse betrekkingen. De schrijver onderzoekt eveneens de verantwoordelijkheid der openbare instellingen, die eerder bij gelegenheid daden stellen, die een volkenrechtelijk gevolg sorteren. In dit verband kunnen wij naar een belangrijke uiteenzetting verwijzen over de gevallen van rechtswijering tegenover vreemdelingen. De gevolgen der onrechtmatige daden worden vervolgens onderzocht en dit geeft opnieuw aanleiding tot een uitvoerige studie over de internationale verplichten tot het herstellen van de schade en de modaliteiten van eigenrichting als repressailles, enz.

Het boek bevat eveneens een degelijk overzicht der internationale rechtspraak. Daarbij wordt een uiteenzetting verschaft over het ontstaan der internationale rechtsmachten en hun werking in het raam van de Volkenbond en de Organisatie der Verenigde Naties. Het Statuut van het Internationale Hof van Justitie wordt eveneens ontleed.

Naast de gevallen van jurisdictionele aard behandelt de schrijver ook de politieke regelingen der internationale conflicten. De lezer krijgt in dit verband een overzicht van de diplomatieke onderhandelingen, de goede diensten, de bemiddeling, de internationale instanties van onderzoek en de verdragen, die een verzoening verwezenlijken. De studie der tussenstaatse geschillen geeft ook aanleiding tot een overzicht van de activiteit van de Veiligheidsraad en de Algemene Vergadering der Verenigde Naties.

Bij de behandeling der dwangmiddelen van het volkenrecht vinden wij ook grondige beschouwingen over de mogelijkheden, die aan het beginsel der collectieve veiligheid geboden worden door het Verdrag van de Volkenbond en het Handvest der Verenigde Naties.

De bespreking van het oorlogsrecht vangt aan met een overzicht der voornaamste rechtsbronnen. Opvallend is de plaats, die daarbij aan het Kellogg-Pact wordt verleend. Eens dat deze gegevens zijn vastgesteld, gaat

de auteur over tot het onderzoek der rechtsgevolgen van het principe der vijandelijkheid t.o.v. de enkelingen, de personen, die de nationaliteit bezitten van een belligerente mogendheid of van een neutrale staat. De toestanden der morele rechtspersonen, der zeevaart en handelsbetrekkingen worden op hun beurt in verband gebracht met de wijzigingen, die op volkenrechtelijk terrein gebeurd zijn tengevolge van een « casus belli ».

De studie van het oorlogsrecht bevat ook een verhandeling over de toegelaten en verboden middelen bij het voeren van de oorlog te land, ter zee of in de lucht. Het materiaal, dat de schrijver hierbij heeft aangewend, bevat opnieuw een belangrijk overzicht van het verdragsrecht.

Het neutraliteitsbeginsel wordt dan ook nog onderzocht in zijn verschillende consequenties. Schrijver biedt ons daarbij een degelijke studie over de permanente neutraliteit van Zwitserland. Men treft eveneens beschouwingen aan over de voornaamste neutraliteitsrechten, o.a. de onschendbaarheid van het neutraal grondgebied, het asylrecht en de handel met de oorlogvoerende partijen.

Prof. Guggenheim verschaft door zijn handboek een zeer volledig overzicht van het volkenrecht. Dit werk is zonder twijfel gekenmerkt door de hoedanigheden, die het vertoont in verband met de keus van het materiaal. Bij de behandeling van ieder probleem wordt ons een belangrijke reeks van verdragen aangeboden en de schrijver beperkt zich niet tot een loutere opsomming maar zoekt in de eerste plaats de veelvuldige verdragsbepalingen tot systemen te herleiden, die dan beantwoorden aan grote beginselen van het volkenrecht. Juist door dit laatste kenmerk menen wij het typisch gegeven te kunnen aanduiden, waardoor dit werk verschilt van de andere handboeken van het volkenrecht. De schrijver heeft de literatuur verrijkt met een volledig overzicht der bestaande instellingen en hij heeft zijn materiaal aan een systematisatie onderworpen, die ver genoeg werd doorgedreven om tot de bepaling te kunnen komen van volkenrechtelijke beginselen, die een brede gelding bezitten.

Prof. Dr E. Van Bogaert.

BALIELEVEN

VERBOND DER BELGISCHE ADVOCATEN

Algemene Vergadering te Mechelen op 15 Maart 1952

Het was in de Troonzaal der oude prinselijke woning van Margaretha van Oostenrijk dat de vierde jaarlijkse vergadering van het Verbond der Belgische Advocaten, vorige Zaterdag, te Mechelen werd gehouden. Het middeleeuws kader was te eng voor het groot aantal confraters, die er aan gehouden hadden uit alle balies van het land naar Mechelen te komen om deze belangrijke vergadering bij te wonen.

De heer voorzitter Collignon opende de samenkomst in tegenwoordigheid van de heer Minister van Justitie en richtte tot deze laatste woorden van innige dank voor de eer die hij het Verbond wel wilde aandoen en voor de aanmoediging die hij het wel wilde betuigen.

Staflhouder Collignon bracht dan kortbondig in herinnering de meest op het voorplan staande besloomingen die op het ogenblik het Verbond der Belgische Advocaten bezighouden, ten einde in de toekomst de

mogelijkheid der samenwerking van de balie met het gerecht te verzekeren. De dagorde van deze vergadering getuigt van deze bedoeling. Wij wensen, zegt de voorzitter, een spoedige rechtspraak maar tegelijkertijd een rechtspraak die gemakkelijker te genaken zou zijn in alle eerbied voor de bestaande orde.

De heer Staflhouder Collignon rekent op de steun van de heer Minister en, zich daarna richtend tot de heer Staflhouder De Cocq, drukt hij hem de erkentelijkheid uit van het Verbond voor de zo hartelijke ontvangst welke de balie van Mechelen wel heeft willen voorbereiden.

Na de aanstelling van de Algemene Raad geeft de heer Staflhouder Collignon het woord aan Mr Boland, der balie van Verviers, die het wetsontwerp commenteert dat door volksvertegenwoordiger Charpentier is neergelegd geworden in de Kamer betreffende zekere hervormingen op het gebied der strafvordering.

Onze lezers zullen in dit nummer de volledige tekst vinden van het belangrijk referaat van Mr Boland, zodat een samenvatting ervan in dit verslag overbodig zou zijn.

Het verslag van Mr Boland werd door heel de vergadering met de grootste aandacht gevolgd. Het legt getuigenis af van een critische geest en van een diepgaande rechtskennis. De toejuichingen, die de spreker te beurt vielen, bewezen dat het werk van Mr Boland ten eerste gewaardeerd werd en dat hij eer heeft gedaan aan zijn balie.

Daarna nam de heer Minister van Justitie het woord en gaf uiting aan de vreugde die hij gevoelde zich tussen zijn confraters te bevinden. Hij drukte er op hoezeer hij bezield was met de wens dat door de regering de nodige maatregelen zouden getroffen worden om de bestaanszekerheid der leden van de balie te waarborgen, noodzakelijkheid die zich thans op zo rechtmatige wijze in het midden der balie doet gevoelen. Hij hoopt in deze taak te slagen door aan te tonen dat de bijdrage die gevraagd wordt aan de rechtsonderhorigen in werkelijkheid slechts een zeer geringe compensatie uitmaakt voor de vele plichten welke de balie op zich neemt in de uitvoering van haar sociale zending.

Mr Charpentier deelt aan de vergadering enkele bijzonderheden mede betreffende zijn wetsvoorstel, waarvan de tekst trouwens aan al de leden zal toegezonden worden. Zij zullen aldus tegen de volgende vergadering, welke zal gehouden worden te Hoei op 3 Mei aanstaande, hun tussenkomsten kunnen voorbereiden. De bespreking van het verslag van Mr Boland wordt tot deze datum uitgesteld.

Na tussenkomst van de heer Staflhouder Thevenet, die mededeelt dat het college der Staflhouders op de dagorde zijner aanstaande vergadering de bespreking geplaatst heeft van het vraagstuk betreffende de plichten, die dienen opgelegd te worden aan de jonge advocaten, die zich onder de wapens bevinden ten einde hun het verrichten van stage gemakkelijker te maken.

De heer Staflhouder Collignon heft daarna de zitting, na aangekondigd te hebben dat Mr Wilwerth op de vergadering te Hoei verslag zal uitbrengen over zekere hervormingen van de burgerlijke rechtspleging, namelijk in verband met het ministerie der avoués.

Daarna werden de aanwezigen uitgenodigd door de balie van Mechelen om zich te begeven naar het lokaal der bibliotheek van de magistraten, waar hun een receptie werd voorbehouden die in het teken stond van de meest hartelijke confraterniteit.

CONFERENCE DU JEUNE BARREAU D'ANVERS

Bij de bespreking van de voordracht van de heer Stafhouder Thevenet werd in deze kolommen door de verslaggever vastgesteld dat de nieuwigheid, bestaande in de uitnodiging van Belgische sprekers, aan de tribune van de Franstalige confertie der Balie van Antwerpen, op een groot succes was uitgelopen.

Bis repetita placent. De voordracht gegeven Maandag verleden, 17 dezer, door Dom Duesberg, een geestelijke van de Abdij te Maredsous, was een bevestiging te meer van het feit dat men niet noodzakelijk buiten 's lands grenzen moet uitkijken om redenaars van gehalte te ontdekken; wij menen zelfs dat de voordracht van Dom Duesberg een van de meest interessante was die het ons gegeven werd te beluisteren.

Dom Duesberg die gezeten sprak en klaarblijkelijk een hekel heeft aan al te gemakkelijke retoriek, bezit een natuurlijke welsprekendheid die vooral bestaat in het gebruik van het gepaste woord en van de gepaste uitdrukking, en die op voortreffelijke wijze tot uiting kwam in een sierlijke Franse taal, waarvan met recht menig Frans redenaar de zuiverheid zou mogen bijnden.

Wat de behandelde stof betreft, heeft men zowat de indruk kunnen opdoen, dat de spreker daarentegen zich aan een soort kunstvaardigheid bezondigde, daar hij spelenderwijze doorheen de oude geschiedenis wandelde en blijk gaf van een onthutsende geleerdheid.

Het verbranden van een joodse tempel te Elephantine in Egypte in de 6de eeuw vóór Christus, was de aanleiding tot een prachtige geschiedkundige uiteenzetting.

Dom Duesberg vertelde ons hoe in de 4de eeuw vóór Christus een joodse kolonie zich te Elephantine vestigde, hoe zij een tempel oprichtte gelijk aan deze van Jerusalem in een tijd waarin de Joden van Jerusalem nog geen aanspraak maakten op het monopolie van de cultus; hoe deze kolonie onder de overheersing van de Syriërs over Egypte, een leidende rol in de administratie heeft gespeeld; hoe naast de joodse tempel waar schapen aan Jahve ten offer gebracht werden, een andere tempel bestond, waar daarentegen een ram-god voorwerp van een cultus vanwege de Egyptenaren was, toestand die in de 6de eeuw voor gevolg had dat de Egyptenaren er toe besloten de joodse tempel in brand te steken.

De spreker verhaalt verder, met een luxe van details, de verschillende demarches die door de joodse kolonie te Elephantine werden aangewend bij de Joden van Jerusalem, met het oog op de heroprichting van hun tempel; deze voestappen bleven echter vruchteloos, daar in de loop der jaren het bestaan van een tempel buiten deze van Jerusalem als een schisma werd beschouwd.

De Joden van Elephantine bereikten eindelijk toch hun doel door bemiddeling van de afgescheurde Joden van Samaria, die van de Syrische administratie van Suza de heroprichting van de vernielde tempel bekwamen.

Het besluit van de spreker was veel ruimer dan het relaas van deze onbenullige gebeurtenissen.

Dom Duesberg meende uit deze luttele feiten te mogen afleiden dat, waar de Syriërs zich om een andere plaatselijke godsdienst niet zouden hebben bekommerd, de Joden reeds in de 6de eeuw vóór Christus er in geslaagd waren aan hun godsdienst zelfs ten overstaan van buitenstaanders, een universeel karakter te geven, waarin men reeds het voorteken van het Catholicisme kan ontwaren.

Met de eenvoud die deze grote geleerde kenschetst,

ontvluchtte Dom Duesberg het geestdriftig applaus van de toehoorders.

Men kan hier niet nalaten de uitstekende inleiding te onderlijnen die door Mr Schöller, voorzitter van de Conférence, gegeven werd. Hetgeen hierboven gezegd werd van de welsprekendheid van sommige onzer landgenoten, vindt nogmaals in Mr Schöller een schitterende illustratie.

R. R.

MEDEDELINGEN

VRIJE UNIVERSITEIT TE BRUSSEL

Door de rechtsfaculteit der Vrije Universiteit te Brussel werd ons medegedeeld dat de heer Vassalli, hoogleraar aan de Universiteit te Rome in de Faculteit der Rechtsgeleerdheid (zaal René Marq) drie lezingen zal houden over het Burgerlijk Wetboek in Italië, namelijk op 25 Maart, te 11 uur : « Le nouveau code civil italien »; op 26 Maart, te 11 uur : « Aspects de la crise actuelle du droit de propriété »; op 27 Maart, te 11 uur : « Le régime actuel du mariage en Italie ».

De lezers van het Rechtskundig Weekblad zijn tot het bijwonen van deze lezingen uitgenodigd.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Notarissen - Februari 1952, n° 2.

J. De Vroe : Nummeren en korttekenen (wet van 10 Juli 1951, wijzigend de wet van ventôse). — Rechtspraak.

De Gemeentegids - n° 35 van Maart 1952.

Bijdrage tot de « Toponymie » der gemeentenamen.

Nederlands Juristenblad - afl. 11 van 15 Maart 1952.

Prof. Mr R. D. Kollwijn : Het wetsontwerp betreffende het Internationaal Privaatrecht. — Mr P. Meyjes : Getuigenverhoor in tegenwoordigheid van partijen. — Mr O. Leyendekkers : De procedure in het civiele kinderrecht. — Mr S. Boas : Nog een wijziging van art. 4 Rv. gewenst. — Mr H. Landberg : Enkele opmerkingen over de (civiele) vordering tot schadevergoeding in strafzaken. — Mr B. van Marwijk Kooy : Détournement de pouvoir.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie - 8 Maart 1952, n° 4233.

Mr H. A. Drielsma : De betekenis der rechtsregels in dubio contra fiscum en in dubio pro reo voor de interpretatie van het hedendaagse fiscale recht en strafrecht. — Prof. Mr C. H. F. Polak : Tijdelijke goedkeuring. — Dr L. I. de Winter : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Internationaal Privaatrecht. N° 4234 van 15 Maart 1952.

Mr H. A. Drielsma : De betekenis der Rechtsregels in Dubio contra fiscum en in dubio pro reo voor de interpretatie van het hedendaagse fiscale recht en strafrecht. — Y. D. C. Van Duyn : Toedeling van onroerend goed, aan hem die hierin gerechtigd is door overdracht aan gezamenlijke verkrijgers van een onverdeeld aandeel.

Journal des Tribunaux - 16 Maart 1952, n° 3931.

La Caisse de Prévoyance des avocats. — Jurisprudence.

Revue de droit pénal et de criminologie - n° 6, Maart 1952.

Heger Marcel : In memoriam le docteur médecin-légiste. — Stéphane Glaser : Quelques remarques sur l'état de nécessité en droit international.